

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1) vad gäller utgiftsområde 19 Regional tillväxt samt 57 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden.

Utskottet tillstyrker de av regeringen föreslagna anslagen (totalt ca 3,4 miljarder kronor) och bemyndigandena för budgetåret 2013 inom utgiftsområdet. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden som innebär andra anslagsnivåer än de som regeringen har föreslagit. Företrädarna i utskottet för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet har avstått från att delta i beslutet om anslag. I stället hänvisar de i särskilda yttranden till de budgetförslag som har lagts fram av respektive parti.

I betänkandet behandlas också motioner som rör den regionala tillväxtpolitikens inriktning. Utskottet uttalar sitt stöd för det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitikens inriktning och avstyrker motionsyrkandena. I tre reservationer (S; MP; V) redovisas en annan syn på hur politiken bör bedrivas än den utskottet har.

Vidare behandlar utskottet motionsyrkanden om EU:s strukturfonder, organisering och lokalisering av statliga myndigheter, kommersiell och offentlig service på landsbygden, återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser och fördelning av regionala medel. Samtliga förslag inom nyssnämnda områden avstyrks av utskottet. Andra uppfattningar än de utskottet har rörande dessa frågor redovisas i sammanlagt nio reservationer.

Ett enhälligt utskott avstyrker därtill motionsyrkanden som rör utvecklingen i vissa geografiska områden med hänvisning till att åtgärder som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas av de regionala organen och berörda myndigheter.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	7
Utskottets överväganden	8
Inledning	8
Den regionala tillväxtpolitikens inriktning	9
Propositionen	9
Motionerna	11
Vissa kompletterande uppgifter	12
Utskottets ställningstagande	16
EU:s strukturfonder	17
Propositionen	17
Motionerna	19
Vissa kompletterande uppgifter	19
Utskottets ställningstagande	19
Organisering och lokalisering av myndigheter	20
Propositionen	21
Motionerna	21
Vissa kompletterande uppgifter	21
Utskottets ställningstagande	22
Kommersiell och offentlig service på landsbygden	23
Propositionen	23
Motionerna	24
Vissa kompletterande uppgifter	25
Utskottets ställningstagande	28
Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser	29
Motionerna	29
Vissa kompletterande uppgifter	30
Utskottets ställningstagande	31
Fördelning av regionala medel	32
Propositionen	32
Motionerna	32
Vissa kompletterande uppgifter	33
Utskottets ställningstagande	34
Utvecklingen i vissa geografiska områden	34
Motionerna	34
Utskottets ställningstagande	35
Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt	35
Propositionen	35
Motionerna	37
Vissa kompletterande uppgifter	38
Utskottets ställningstagande	38
Reservationer	40
1. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (S)	40
2. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (V)	41

3. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 – motiveringen (MP)	42
4. EU:s strukturfonder, punkt 2 (S)	44
5. EU:s strukturfonder, punkt 2 – motiveringen (MP, V)	44
6. Organisering och lokalisering av myndigheter, punkt 3 (S, V)	45
7. Organisering och lokalisering av myndigheter, punkt 3 (SD)	46
8. Kommersiell och offentlig service på landsbygden, punkt 4 (S)	47
9. Kommersiell och offentlig service på landsbygden, punkt 4 (V)	48
10. Kommersiell och offentlig service på landsbygden, punkt 4 – motiveringen (MP)	49
11. Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser, punkt 5 (V)	50
12. Fördelning av regionala medel, punkt 6 (S, V)	51
Särskilda yttranden	52
1. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (S)	52
2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (MP)	54
3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (SD)	56
4. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (V)	57
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	60
Propositionen	60
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	60
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionspartiernas förslag	67
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	68
<i>Bilaga 4</i>	
Motionsyrkanden rörande utvecklingen i län och regioner	69
 <i>Tabell</i>	
Tabell Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 19 Regional tillväxt	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:N265 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S) yrkande 4,

2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 1,

2012/13:N283 av Anders Andersson (KD),

2012/13:N315 av Billy Gustafsson m.fl. (S),

2012/13:N337 av Åsa Torstensson och Annika Qarllsson (båda C) och

2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1, 2 och 5.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (MP) – motiveringen

2. EU:s strukturfonder

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:N239 av Lars-Axel Nordell (KD) och

2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 6.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (MP, V) – motiveringen

3. Organisering och lokalisering av myndigheter

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:N228 av Lena Asplund (M),

2012/13:N245 av Jasenko Omanovic (S),

2012/13:N273 av Fredrik Lundh Sammeli (S) och

2012/13:N312 av Annelie Enochson (KD).

Reservation 6 (S, V)

Reservation 7 (SD)

4. Kommersiell och offentlig service på landsbygden

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:MJ270 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2012/13:N252 av Jan R Andersson och Sten Bergheden (båda M)
yrkandena 1, 4 och 5,

2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 5,

2012/13:N357 av Carin Runeson m.fl. (S),

2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 4,

2012/13:N370 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) och

2012/13:N379 av Per Åsling (C).

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (V)

Reservation 10 (MP) – motiveringen

5. Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:N204 av Anders Sellström (KD),

2012/13:N229 av Lena Asplund och Ulf Berg (båda M),

2012/13:N263 av Christer Engelhardt (S),

2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 12,

2012/13:N290 av Ulf Berg (M),

2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 8,

2012/13:N360 av Isak From m.fl. (S),

2012/13:N381 av Tina Ehn m.fl. (MP) och

2012/13:N388 av Saila Quicklund och Eva Lohman (båda M).

Reservation 11 (V)

6. Fördelning av regionala medel

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:N250 av Tomas Eneroth och Clas-Göran Carlsson (båda S),

2012/13:N271 av Anders Ahlgren och Göran Lindell (båda C) och

2012/13:N279 av Olle Thorell (S).

Reservation 12 (S, V)

7. Utvecklingen i vissa geografiska områden

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:N209 av Roger Haddad (FP),

2012/13:N264 av Christer Engelhardt (S),

2012/13:N266 av Tomas Eneroth och Clas-Göran Carlsson (båda S),

2012/13:N311 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 1,

2012/13:N323 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),

2012/13:N350 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S),

2012/13:N371 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2012/13:N372 av Jan-Olof Larsson m.fl. (S),

2012/13:N373 av Gunnar Andréén och Anna Steele (båda FP) yrkande 1,

2012/13:N377 av Mattias Jonsson m.fl. (S) yrkandena 1–3, 5 och 6,

2012/13:N378 av Catharina Bråkenhielm m.fl. (S) och

2012/13:N396 av Peter Johnsson m.fl. (S).

8. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

a) Bemyndigande för anslaget 1:1

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 500 000 000 kronor under 2014–2020. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 19 punkt 1.

b) Bemyndigande för anslaget 1:3

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 589 200 000 kronor under 2014–2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 19 punkt 2.

c) Anslagen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Riksdagen anvisar för budgetåret 2013 anslagen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 19 punkt 3.

d) Motioner om anslagen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:N340 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),

2012/13:N343 av Lars Isovaara m.fl. (SD),

2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 3,

2012/13:N384 av Jennie Nilsson m.fl. (S) och

2012/13:N404 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 1.

Stockholm den 27 november 2012

På näringsutskottets vägnar

Jessica Polfjärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Polfjärd (M), Jonas Eriksson (MP)¹, Jennie Nilsson (S)², Carina Adolfsson Elgestam (S)³, Olof Lavesson (M), Krister Örnfjäder (S)⁴, Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ann-Kristine Johansson (S)⁵, Eva Flyborg (FP), Börje Vestlund (S)⁶, Helena Lindahl (C), Karin Åström (S)⁷, Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Lars Isovaara (SD)⁸, Kent Persson (V)⁹, Borianana Åberg (M) och Penilla Gunther (KD).

¹⁻⁹ Avstår från ställningstagande under punkt 8.

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlas:

- proposition 2012/13:1 (budgetpropositionen) vad gäller utgiftsområde 19 Regional tillväxt, samt
- 57 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2012.

Utskottet har erhållit information av företrädare för Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys).

Utskottets överväganden

Inledning

Riksdagen fattade den 21 november 2012 beslut om ramarna för de olika utgiftsområdena för 2013 samt om en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområdena för 2014–2016. Beslutet innebar att riksdagen ställde sig bakom de ramar för utgiftsområde 19 Regional tillväxt som angetts i budgetpropositionen 2013 (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FiU1). I reservationer (S; MP; SD; V) förordades avvikelser från dessa ramar. Näringsutskottet har i ett yttrande till finansutskottet (yttr. 2012/13:NU1y) föreslagit att det ska tillstyrka regeringens förslag till ramar för 2013 vad gäller utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv. I yttrandet har avvikande meningar avgetts från företrädare för S, MP, SD och V till förmån för förslag från respektive parti rörande de nyssnämnda utgiftsområdena.

Av tabellen nedan framgår regeringens och de olika oppositionspartiernas förslag till budgetramar för utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Budgetramen för utgiftsområde 19 Regional tillväxt för 2013 är ca 3,4 miljarder kronor.

Tabell Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Miljoner kronor

År	Regeringens förslag	Avvikelser gentemot regeringen			
		S	MP	SD	V
2013 (föresl. utgiftsram)	3 391	+50	+80	+30	+50
2014 (utgiftsberäkning)	2 982	+50	+80	+60	+50
2015 (utgiftsberäkning)	2 718	+50	+80	+110	+50
2016 (utgiftsberäkning)	3 245	+50	+80	+200	

I betänkandet behandlar utskottet inledningsvis motioner om den regionala tillväxtpolitikens inriktning. Därefter tar utskottet ställning till förslag rörande EU:s strukturfonder, organisering och lokalisering av myndigheter, kommersiell och offentlig service på landsbygden, återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa naturresurser, fördelning av regionala medel samt utvecklingen i vissa geografiska områden.

Avslutningsvis behandlas regeringens förslag till anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt och oppositionspartiernas motsvarande förslag. De förslag som lagts fram i motionerna har dock som utgångspunkt en annan ram för utgiftsområdet än vad regeringen har föreslagit och vad riksdagen har ställt sig bakom. Beslut om anslag inom ett utgifts-

område ska, enligt budgetprocessens regler, fattas genom *ett* beslut. Det betyder att samtliga anslag under ett utgiftsområde ska fastställas i ett och samma beslut.

Den regionala tillväxtpolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om den regionala tillväxtpolitikens inriktning. Detta görs med hänvisning till genomförda och planerade åtgärder på området samt inriktningen av det strategiska arbetet för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (V) och 3 (MP).

Propositionen

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt omfattar medel för hållbara regionala tillväxtinsatser i form av central och regional projektverksamhet och olika former av regionala företagsstöd samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Dessutom omfattar utgiftsområdet vissa insatser med anledning av försvarsomställningen vilka finansieras av äldreanslaget 33:6 Insatser med anledning av försvarsomställningen t.o.m. 2012. Regionala hänsyn ska också tas inom andra utgiftsområden.

I budgetpropositionen anges att målet för den regionala tillväxtpolitiken är utvecklingskraft i alla delar av landet, med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Regionala hänsyn och tvärsektoriell styrning av resurser inom i princip samtliga utgifts- och politikområden är av särskild betydelse för måluppfyllelsen, framgår det av budgetpropositionen. Detta som en följd av att den regionala tillväxtpolitiken omfattar betydligt fler åtgärder än de som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

I skrivelsen Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221) tydliggörs inriktningen av den regionala tillväxtpolitiken. Också betydelsen av god tillgång till kommersiell och offentlig service lyfts fram i skrivelsen. I budgetpropositionen hänvisar regeringen även till den utförliga beskrivning av politikens mål som finns i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1), utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Av budgetpropositionen framgår de prioriterade områdena inom den regionala tillväxtpolitiken: innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt strategiskt gränsöverskridande samarbete. Dessa områden är hämtade ur den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. I regeringens skrivelse 2009/10:221 presenterades den nationella strategin som vägledande för det regionala tillväxtarbetet.

Ett av de prioriterade områdena inom den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 är området innovation och förnyelse. Detta område omfattar insatser avsedda att stärka regioners förnyelseförmåga och stimulera till ett förbättrat klimat för entreprenörskap och företagande. Regeringen önskar se en effektiv samverkan mellan näringslivet, forskning och utveckling, den offentliga sektorn och civilsamhället. Därigenom utvecklas innovationsförmågan såväl i näringslivet som inom den offentliga sektorn. Vidare menar regeringen att även nationella innovationssystem stärks genom att innovativa regionala miljöer stärks. Även entreprenörskapets förutsättningar uppmärksammas inom detta område. Marknadskompletterande insatser för kapitalförsörjning är fortsatt ett prioriterat område, där nära samarbete med aktörer i lokala och regionala nätverk ses som en framgångsfaktor. De regionala företagsstöden framhålls också som viktiga för att stärka förutsättningarna för hållbar tillväxt i geografiskt avgränsade områden.

Vad avser kompetensförsörjning och ett ökat arbetskraftsutbud anförts i propositionen att individens rörlighet mellan arbetsmarknadsregioner och länder är en avsevärd konkurrensfaktor. Arbetet för kompetensförsörjning och ett ökat arbetskraftsutbud kräver nära samverkan mellan myndigheter på lokal, regional och nationell nivå samt med arbetsmarknadens parter. Även samverkan mellan näringslivet och utbildningssystemen behöver främjas. Regionala kompetensplattformar för samverkan kring dessa frågor har på regeringens uppdrag upprättats i samtliga län.

I propositionen understryks vikten av tillgänglighet. Väl utbyggda, regionalt anpassade och samordnade kommunikationer såväl som tillgång till både it-infrastruktur och infrastruktur i vid bemärkelse samt ett bra utbud av service ökar kvinnors och mäns möjligheter att bo, arbeta och driva företag i alla delar av landet. Insatser inom transport- och it-politiken kan bidra till stärkt regionorientering och skapa större funktionella regioner. Även betydelsen av god interregional tillgänglighet, dvs. att knyta samman olika funktionella regioner, uppmärksammas. Vad gäller tillgänglighet till informationsteknik förs ett strategiskt arbete för att tillämpa den digitala agendan på regional nivå. Kommunala samverkansorgan, länsstyrelser och landsting erbjuds att göra ett frivilligt åtagande att utarbeta lokala och regionala digitala agendor. I propositionen konstateras att tillgången till god infrastruktur är väsentlig för företagsutvecklingen i landets gles- och landsbygder.

Regeringens bedömning är att den gränsöverskridande dimensionen i det regionala tillväxtarbetet behöver öka. En koppling görs mellan användningen av strukturfondsmedlen i de regionala strukturfondsprogrammen och i programmen för territoriellt samarbete. Det gränsöverskridande samarbetet utgör ett viktigt verktyg i regeringens strävan efter en ökad internationalisering. Internationaliseringen ska präglas av öppenhet för gränsöverskridande investeringar, företag och människor.

I propositionen anges att den regionala tillväxtpolitiken ska inriktas mot:

- att människor, företag, kommuner och regioner skapar attraktiva miljöer och formar sin framtid utifrån sina unika förutsättningar
- prioritering av innovation och förnyelse, entreprenörskap, kompetensförsörjning och ett ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt strategiskt gränsöverskridande samarbete
- god tillgång till kommersiell och offentlig service för medborgare och näringsliv i alla delar av landet
- demografiska utmaningar, internationalisering, klimat, miljö och energi och en miljödriven näringslivsutveckling
- främjande av jämställdhet, integration och mångfald
- ett tvärsektorielt arbetssätt och en mer samordnad stat genom strategiska statliga insatser och åtgärder i samverkan med aktörer på lokal, regional, europeisk och global nivå
- tillvaratagande av de unika förutsättningar för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika typer av regioner såsom gles- och landsbygder, små och medelstora städer samt storstadsområden
- ett stärkt lokalt och regionalt inflytande och ansvar över vissa statliga medel, vilket bl.a. leder till bättre förutsättningar för ett regionalt ledarskap
- regionala strategier och program som genomförs i samspel och i partnerskap med motsvarande insatser på nationell och europeisk nivå
- Europeiska unionens sammanhållningspolitik, en integrerad del i den regionala tillväxtpolitiken med strukturfondsprogrammen som instrument för genomförandet.

Motionerna

I Socialdemokraternas kommittémotion 2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. slås det fast att inriktningen för den regionala tillväxtpolitiken ska vara att alla Sveriges regioner ska få möjlighet att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar. Enligt motionärerna bidrar den solidariskt uppbyggda välfärden till att stärka banden mellan olika delar av landet. I motionen understryks att Socialdemokraterna vill göra den regionala utvecklingspolitiken till en central fråga och ta med den regionala aspekten i utformningen av alla strategiska politiska beslut. Motionärerna betonar även vikten av att utforma en strategi för både urban tillväxt och landsbygdsutveckling. En positiv utveckling av landsbygden förutsätter att flera politikområden samverkar, bl.a. genom förbättrat stöd till näringslivsutveckling och förbättrad tillgång till offentlig och kommersiell service. I motionen framhålls att storstadsregionernas betydelse för Sveriges tillväxt och välbefinnande kommer att bli allt större.

Behovet av en aktiv statlig strategi för regional utveckling framhålls i motion 2012/13:N265 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S). Strategin ska ta till vara varje regions och kommuns unika kvaliteter.

Det finns behov av att formulera en nationell strategi för en levande landsbygd och skärgård enligt motion 2012/13:N315 av Billy Gustafsson m.fl. (S). Skärgården har en betydande utvecklingspotential. Enligt motionen har samhället i stort, och inte minst staten, ett ansvar vad gäller samhällsservice och infrastruktur.

I Vänsterpartiets kommittémotion 2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. konstateras att ansvaret för landsbygds- och regionalpolitiken i dag ligger på flera departement. Motionärerna menar att en bättre samordning skulle synliggöra konsekvenserna av de förslag till beslut som regeringen lägger fram. Regeringen bör därför uppmanas att samordna alla landsbygds- och regionalpolitiska frågor i Regeringskansliet.

Enligt motion 2012/13:N337 av Åsa Torstensson och Annika Carlsson (båda C) bör den statliga innovationspolitiken utformas så att regionala innovationsmiljöer stärks. En kraftsamling i regionala kluster efterfrågas.

I motion 2012/13:N283 av Anders Andersson (KD) framförs att åtgärder måste vidtas för att öka förutsättningarna för att arbeta och bo på landsbygden. Därigenom skapas utveckling i hela landet.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare under mandatperioden, senast förra riksmötet (bet. 2011/12:NU2) tagit ställning till motionsyrkanden liknande de nu aktuella. Utskottet avstyrkte då samtliga motionsyrkanden om den regionala tillväxtpolitikens inriktning. En avvikande uppfattning redovisades i en reservation (S, MP, V).

Landsbygdsprogrammet

Ett viktigt instrument för landsbygdsutveckling inom utgiftsområdet är landsbygdsprogrammet för Sverige 2007–2013. Landsbygdsprogrammet ligger inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och hanteras därmed av miljö- och jordbruksutskottet. I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 23) anges att landsbygdsprogrammet stärker förutsättningarna för jobb på landsbygden, en hållbar produktion av livsmedel och attraktiva miljöer för boende och besökande på landsbygden samt bidrar till bevarandet av biologisk mångfald och god vattenkvalitet. Genomförandet bygger på grundläggande hänsyn till regionala och lokala förutsättningar. I propositionen framhålls att programtiden börjar närma sig sitt slut, och regeringen kan konstatera att programmet har stor spridning, såväl geografiskt över landet som inom landsbygdens näringsliv och organisationer och att programmets insatser är efterfrågade.

Enligt budgetpropositionen är regeringens mål att Sverige ska ha bredband i världsklass. En omfattande användning av it och internet är bra för Sveriges tillväxt, konkurrenskraft och innovationsförmåga och bidrar till utvecklingen av ett hållbart samhälle. Tillgången till bredband ger avgö-

rande förutsättningar för att kunna utveckla företag i hela landet och för att kunna arbeta och skapa attraktivt boende i glesare bebyggda områden. Regeringens inriktning är att bredbandsutbyggnaden primärt ska ske genom marknadens försorg. Marknaden löser dock inte hela landsbygdens behov av bredbandsutbyggnad.

I kommande landsbygdsprogram avser regeringen, enligt budgetpropositionen, att fortsätta arbetet med att stärka landsbygdens utvecklingskraft, särskilt avseende primärproduktionen och klimat- och miljöprofilen. Primärproduktionen är mycket viktig för landsbygdens näringsliv, och dess konkurrenskraft kommer att vara av hög prioritet i kommande program.

Utskottets uppföljning av vissa frågor inom landsbygdsprogrammet

Miljö- och jordbruksutskottet och näringsutskottet beslutade våren 2011 att genomföra en gemensam uppföljning av vissa frågor inom landsbygdsprogrammet. Uppföljningen har inriktats på tre delar av programmet: stöd till mikroföretag, grundläggande tjänster och stöd till biogasproduktion. Arbetsgruppens slutsatser redovisades för utskottet den 22 november 2012 varvid utskottet godkände rapporten.

I uppföljnings- och utvärderingsgruppens rapport Uppföljning av vissa frågor inom landsbygdsprogrammet (2012/13:RFR4) redovisas programmet inriktning, genomförande och resultat. I rapporten konstateras att landsbygden utgör en resurs för hela Sveriges utveckling. Landsbygdsprogrammet är, framhålls det, ett av statens viktigaste verktyg för att arbeta med landsbygdsutveckling, men det är samtidigt angeläget att statlig verksamhet inom alla politikområden bidrar till att utveckla landsbygden. Det framhålls även att det är viktigt att följa Regeringskansliets arbete med att landsbygdsäkra beslut. I rapporten betonas betydelsen av ett lokalt deltagande och engagemang, regional anpassning och en bred inriktning på landsbygdsprogrammet.

Strategi för att stärka landsbygdens utvecklingskraft

Regeringen utarbetade under 2008 en samlad strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder. Denna har sedan redovisats till riksdagen i en skrivelse (skr. 2008/09:167). Strategin är inriktad på att uppnå en hållbar tillväxt genom ett konkurrenskraftigt näringsliv på landsbygden. Förutsättningarna att driva lönsamma företag, arbeta och bo på landsbygden ska stärkas på ett miljö- och resurseffektivt sätt och genom ett förstärkt lokalt och regionalt inflytande och ansvar.

Utskottet behandlade nämnd skrivelse våren 2009 (bet. 2008/09:NU19). I sitt ställningstagande framhöll utskottet bl.a. att grundinställningen måste vara att det ska finnas förutsättningar att leva och verka i hela landet. Detta ställer bl.a. krav på att gles- och landsbygdens speciella förutsättningar uppmärksammas och att åtgärder vidtas där de bedöms vara nödvändiga.

Utskottet slog vidare fast att en positiv utveckling på den svenska landsbygden – i likhet med vad som gäller i övriga landet – är beroende av gynnsamma generella förutsättningar för att starta och driva företag. Det är, menade utskottet, de små och medelstora företagen som i mångt och mycket måste bära utvecklingen på landsbygden. Enligt utskottet har staten emellertid en mycket viktig roll när det bl.a. gäller att tillhandahålla infrastruktur och sådan grundläggande service som ses som självklarheter i mer tätbefolkade delar av landet.

Utskottet ansåg att strategin utgjorde en god grund för att ta till vara landsbygdens utvecklingskraft och underströk betydelsen av att ett gott företagsklimat gynnar småföretagande på exempelvis turistområdet och inom areella näringar såsom jord- och skogsbruk samt fiske. De insatser regeringen redovisade skulle, enligt vad utskottet då anförde, gagna boende och företagande på landsbygden. Till utskottets betänkande fogades två reservationer (S, V; MP).

Regeringen har uppdragit åt Tillväxtverket att under 2012 genomföra en andra strategisk uppföljning av den nationella strategin.

Tillväxtverket och uppföljningen av det regionala tillväxtarbetet

Av Tillväxtverkets regleringsbrev 2011 framgick att myndigheten årligen ska följa upp det regionala tillväxtarbetet på länsnivå. Uppföljningen ska utgå från de regionala utvecklingsprogrammen. I regleringsbrevet för 2012 uppdrogs Tillväxtverket att kartlägga länens behov och prioriteringar avseende deras samverkan med statliga myndigheter inom ramen för det regionala tillväxtarbetet. En utgångspunkt utgörs av de statliga myndigheternas uppdrag att medverka i genomförandet av den nationella strategins prioriteringar samt deras interna strategier för regionalt tillväxtarbete.

För att förtydliga ett antal statliga myndigheters strategiska roll i det regionala tillväxtarbetet lämnade regeringen, i regleringsbrevet för 2010 och 2012, uppdrag till dessa myndigheter att ta fram en långsiktig intern strategi som ska vägleda myndigheten i dess arbete med hållbara regionala tillväxtfrågor. Erfarenheterna från myndigheternas avrapporteringar har tagits till vara och resulterat i regleringsbrevsuppdraget för 2012 till Tillväxtverket. Samråd med de myndigheter som har fått uppdrag om interna strategier ska ske så att myndigheten kan lämna förslag på ändamålsenliga arbetsformer för det fortsatta arbetet. Uppdraget ska återrapporteras till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i december 2012. Myndigheternas arbete med interna strategier har delvis tydliggjorts i deras återrapporteringar i mars 2012 om hur de medverkat i genomförandet av den nationella strategin.

Erfarenheterna från uppdraget om interna strategier visar på vikten av en arena för samverkan mellan regionala aktörer och statliga myndigheter med stor betydelse för det regionala tillväxtarbetet. Tillväxtverket har verkat för att involvera de statliga myndigheterna i sitt arbete och i dialo-

gera med länen. Tillväxtverket kommer att redovisa sitt arbete med en arena för samverkan med nationella myndigheter i årsredovisningen för 2012.

Storstäderna i den regionala tillväxtpolitiken

I den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 konstateras att storstäderna och storstadsregionerna spelar en viktig roll för tillväxten såväl i de omgivande regionerna som för hela landet. Storstadsfrågorna bör tydligare placeras i ett regionalt sammanhang och bli integrerade delar av det regionala utvecklingsarbetet och de regionala utvecklingsstrategierna.

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, utg.omr. 19) anger regeringen att den anser att det är centralt att skapa goda och hållbara tillväxtförutsättningar för såväl storstäderna och storstadsområdena som för små och medelstora städer. Städernas roll för den ekonomiska utvecklingen bör tydligare uppmärksammas. Att nyttja den potential och de synergier som kan uppstå genom en god samverkan mellan stadsregionerna, deras omland och övriga Sverige är viktigt. Städerna ska fungera som utvecklingsmotorer i sina regionala omland. Städer av olika storlek och deras omgivande landsbygder drar nytta av varandra och ska ses som sammanlänkade funktionella regioner.

Attraktionskraft Sverige

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, utg.omr. 19) beskrivs regeringens arbete med frågor gällande lokal och regional attraktivitet. Det framhålls att för att främja förutsättningarna för företagande och hållbar tillväxt lokalt och regionalt behövs ett fortsatt brett förhållningssätt till vad som påverkar näringslivsklimatet förutom de direkta villkoren för näringsliv och företagande. Näringslivets utvecklingsmöjligheter och konkurrenskraft är i hög grad beroende av de individer och den kompetens som kan knytas till företagen. Människor flyttar till attraktiva platser och regioner, där tillgången på arbete endast är en av flera attraktionsfaktorer. Sveriges hållbara tillväxt är därför också beroende av de miljöer där människor bor och verkar.

Under perioden från 2012 till våren 2014 genomför regeringen Attraktionskraft Sverige. Visionen är att Sverige ska bli världens bästa land att vistas, verka och växa i. Det ska uppnås genom att människor, företag, kommuner och regioner skapar attraktiva miljöer och formar sin framtid utifrån sina unika förutsättningar. Syftet är att tillsammans med aktörer på lokal, regional och nationell nivå tydliggöra och utveckla de frågor som är centrala för lokal och regional attraktivitet. Attraktionskraft Sverige tar avstamp i regeringens befintliga politik och ska bl.a. genom dialog ge möjligheter till erfarenhetsutbyte, innovativa lösningar och goda exempel samt tydliggöra ansvar och roller. Initialt sätts fokus på frågor som berör möjligheterna att såväl bo och leva som att besöka och uppleva.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill redan inledningsvis uttala sitt stöd för regeringens politik på området regional tillväxt. Det övergripande målet för politikområdet – utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft – avspeglar väl utskottets inställning till vad som måste eftersträvas med den regionala tillväxtpolitiken. Vidare står utskottet fortsatt bakom den inriktning för det strategiska tillväxtarbetet för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning som regeringen presenterade i en skrivelse till riksdagen våren 2010. Utskottet noterar att en andra utvärdering av strategin har genomförts under året. Därtill ser utskottet positivt på regeringens arbete med frågor gällande lokal och regional attraktivitet, vilket sker bl.a. genom satsningen Attraktionskraft Sverige som har fokus på näringsliv och företagande.

Utskottet övergår i det följande till att kommentera de här aktuella motionerna. I motion 2012/13:N364 (S) framhålls behovet av att alla Sveriges regioner ska få möjlighet att utvecklas. I motionen förordas även att regionala aspekter ska vara centrala i alla politiska beslut. Vidare efterfrågas i motion 2012/13:N265 (S) en statlig strategi för regional utveckling. I motion 2012/13:N283 (KD) efterfrågas åtgärder som ökar förutsättningarna för att arbeta och bo på landsbygden. Utskottet vill med anledning av dessa motioner framhålla vikten av att det regionala perspektivet synliggörs. En bra grund för detta är den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. Utskottet kan vidare konstatera att regeringen har genomfört ett antal åtgärder som ligger i linje med denna strategi. Därtill bör framhållas att även åtgärder inom andra utgiftsområden, t.ex. inom ramen för den generella näringspolitiken, har positiva effekter för förutsättningarna för att leva och verka i hela landet. Detta gäller även insatser inom ramen för landsbygdspolitik.

När det gäller förslagen i motion 2012/13:N272 (V) gällande samordning av olika insatser vill utskottet framhålla sin uppfattning att hur arbetet inom Regeringskansliet organiseras är en fråga för regeringen att avgöra. Därtill bedrivs arbetet redan, såvitt utskottet kan bedöma, på ett tvärsektorielt sätt.

Vad gäller förslagen i motion 2012/13:N337 (C) avseende regionala innovationsmiljöer menar utskottet att ett arbete med sådan inriktning redan bedrivs och att motionsyrkandet därför kan lämnas därhän. Området innovation och förnyelse har varit prioriterat inom den nationella strategin. Strukturfondsprogrammets insatser har bidragit till bl.a. produkt- och tjänstutveckling i företag. Vidare har många innovations- och klusterprojekt medverkat till att det har öppnats upp dörrar för företagare och entreprenörer genom nya kontakter, samarbeten och kunskaper, vilket har lett till bättre affärsmöjligheter. I regionerna har programinsatser ofta kopplats till universitet och högskolor.

Enligt utskottet behöver riksdagen inte heller uttala sig till förmån för det som sägs i motionerna 2012/13:N364 (S) och 2012/13:N315 (S) om en strategi för både urban tillväxt och landsbygdsutveckling. En strategi för landsbygdens utveckling togs fram 2008, och dess huvuddrag är enligt utskottets bedömning alltjämt i hög grad aktuella. Utskottet vill här även uppmärksamma att vissa frågor inom landsbygdsprogrammet har varit föremål för en gemensam uppföljning utförd av miljö- och jordbruksutskottet och näringsutskottet. Även utvecklingen i storstäder och storstadsregioner lyfts fram i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. I strategin konstateras bl.a. att dessa områden spelar en viktig roll för tillväxten såväl i de omgivande regionerna som för hela landet. Utskottet vill även uppmärksamma det regeringsuppdrag som myndigheten Tillväxtanalys redovisade till regeringen i december 2011. Där framgår att städer spelar en betydelsefull roll för landets utveckling och ekonomiska tillväxt, men också att det finns ett ömsesidigt beroendeförhållande mellan stad och landsbygd. Såväl stad som landsbygd är således betydelsefulla för den regionala utvecklingen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet samtliga här aktuella motionsyrkanden.

EU:s strukturfonder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om EU:s strukturfonder, bl.a. med hänvisning till att förhandlingar på EU-nivå pågår inför nästa strukturfondsperiod 2014–2020. Inför denna process har krav på förändringar av strukturfondspolitiken framförts och vägts in i arbetet med att ta fram en svensk ståndpunkt som grund för förhandlingarna på EU-nivå.

Jämför reservationerna 4 (S) och 5 (MP, V).

Propositionen

EU:s politik för regional tillväxt och sysselsättning, sammanhållningspolitiken, finansieras med strukturfonderna och genomförs i nationella eller regionala program. Regeringen anser att strukturfondsprogrammen bidrar till att stärka den regionala konkurrenskraften och sysselsättningen. Inför programperioden 2014–2020 pågår sedan hösten 2011 förhandlingar i rådet om Europeiska kommissionens förslag till en reformerad sammanhållningspolitik.

I budgetpropositionen för 2013 (utg.omr. 19) redovisas att Sverige för programperioden 2007–2013 har tilldelats medel från EU:s två strukturfonder: Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Europeiska socialfonden (ESF, se prop. 2012/13:1 utg.omr. 14). Medlen från Eruf fördelas

till ett antal program inom de två målen Regional konkurrenskraft och samsättning respektive Europeiskt territoriellt samarbete. Strukturprogrammen för dessa två mål täcker geografiskt hela Sverige.

Budgetpropositionens resultatredovisning visar att de åtta regionala strukturprogrammen under perioden 2007–2013 omfattar ca 8,4 miljarder kronor. EU-medlen ska enligt beräkningarna medfinansieras med nationella offentliga medel om ca 9,8 miljarder kronor. Näringslivets medfinansiering uppskattas omfatta ca 4,3 miljarder kronor. Den totala omslutningen för de åtta regionala strukturprogrammen beräknas därmed uppgå till ca 22,6 miljarder kronor (EU-medel, svenska offentliga medel samt privat medfinansiering).

De 20 största nationella offentliga medfinansierarna inom de åtta regionala strukturprogrammen står för ca 4 miljarder kronor av den totala medfinansieringen på ca 12 miljarder kronor. Den största medfinansieraren är Almi Företagspartner AB via sitt dotterbolag Almi Invest AB. Trafikverket, Länsstyrelserna i Norrbottens och Västernorrlands län samt samverkansorganet i Västerbottens län och Västra Götalands läns landsting är också stora medfinansierare. Vinnova är tillsammans med ett antal universitet även de stora medfinansierare inom projekt som främjar forskning och utveckling samt innovation.

Sverige deltar i tretton program inom ramen för det europeiska territoriella samarbetet. Sex av dessa är gränsregionala program och tre är transnationella program. Insatserna ska bidra till ökad gränsöverskridande samverkan för att bl.a. stärka innovativa miljöer och främja nätverk och samverkan i näringslivet. Programmen förväntas även bidra till gränsöverskridande samverkanslösningar exempelvis för att öka tillgången till samhällsservice och för ökad tillgänglighet.

Sedan hösten 2011 pågår förhandlingar inför programperioden 2014–2020. Av budgetpropositionen framgår att regeringens hållning är att sammanhållningspolitiken bör reformeras när det gäller både inriktning och omfattning inför nästa programperiod. Enligt regeringen ska sammanhållningspolitikens totala omfattning och även dess sammansättning ändras så att den blir kostnadseffektiv och överensstämmer med målen för Europa 2020. Det totala stödet för mer utvecklade regioner bör minska betydligt. Regeringen förordar en förstärkt strategisk inriktning med en ökad sektorsamordning. Synergier ska främjas och överlappning ska undvikas så att europeiska, nationella och regionala satsningar kompletterar varandra.

I budgetpropositionen framhålls att lokala och regionala förutsättningar ska utgöra en av utgångspunkterna för sammanhållningspolitiken och för nationell politik med betydelse för hållbar regional tillväxt. Programmen ska fokuseras mot ett fåtal prioriteringar och resurserna ska koncentreras. Hänsyn ska tas till varje regions unika förutsättningar.

Motionerna

Enligt Socialdemokraternas kommittémotion 2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. måste Sverige aktivt arbeta för strategier som tar hänsyn till svenska regionalpolitiska intressen vid utformningen av framtida EU-program för regional tillväxt. I motionen betonas att strukturfonderna kan användas till projekt som stimulerar ekonomisk återhämtning och en omställning mot ett mer kunskapsbaserat samhälle.

I motion 2012/13:N239 av Lars-Axel Nordell (KD) framhålls att Sverige inför den kommande programperioden 2014–2020 bör inkludera näringslivet i strukturfondsprojekten. Motionären anför att Sverige för den innevarande programperioden 2007–2013 enbart har räknat in offentliga medel i potten för den nationella medfinansieringen.

Vissa kompletterande uppgifter

Utskottet har tidigare under mandatperioden behandlat motioner gällande EU:s strukturfonder som är snarlika de som nu är aktuella. Hösten 2010 (bet. 2010/11:NU2) underströk utskottet vikten av strukturfonderna för den regionala tillväxten. En avvikande uppfattning redovisades i en reservation (S, V).

Även hösten 2011 (bet. 2011/12:NU2) framhöll utskottet EU:s strukturfondsprogram som centrala för att nå målet för den svenska regionala tillväxtpolitiken. Också vid detta tillfälle redovisades en annan uppfattning i en reservation (S, MP, V).

Utskottet höll den 22 november 2011 och den 20 november 2012 överläggningar med näringsminister Annie Lööf om kommissionens förslag om sammanhållningspolitiken för 2014–2020. Utskottets ställningstaganden och avvikande meningar mot dessa framgår av utskottets protokoll (2011/12:12 samt 2012/13:13).

I faktapromemoria 2011/12:FPM24 anges att förhandlingarna inför strukturfondsperioden 2014–2020 väntas avslutas tidigast kring årsskiftet 2012/13. Enligt uppgifter från Näringsdepartementet väntas inte förhandlingarna om sammanhållningspolitiken kunna avslutas förrän förhandlingarna om EU:s långtidsbudget är slutförda.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att sammanhållningspolitikens nuvarande mål är att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU. Politiken syftar till att undanröja hinder för en väl fungerande inre marknad och ska bidra till utveckling och förbättrad konkurrenskraft i Europas regioner.

I den nationella strategin anges riktlinjer för genomförandet av EU:s strukturfondsprogram i Sverige. Den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 och dess prio-

riteringar är vägledande för det regionala tillväxtarbetet. Detta innefattar bl.a. regionala utvecklingsprogram. Utskottet noterar att det under 2012 genomförs en andra strategisk uppföljning av den nationella strategin.

Utskottet konstaterar att förhandlingar på EU-nivå inför nästa strukturfondsperiod 2014–2020 pågår. Krav på förändringar av strukturfondspolitiken har framförts och vägts in i arbetet med att ta fram en svensk ståndpunkt som grund för förhandlingarna på EU-nivå. I kommittémotion 2012/13:N364 (S) uppmärksammas vikten av hänsyn till svenska regionalpolitiska intressen, bl.a. omställning mot ett kunskapsbaserat samhälle, i framtida program för regional tillväxt. Utskottet noterar i detta sammanhang att Sverige, enligt Europeiska kommissionens förslag, under nästa programperiod omfattas av två mål inom sammanhållningspolitiken. Målet för investeringar i tillväxt och sysselsättning medfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Enligt förslaget tillhör forskning och innovation samt entreprenörskap de insatser som ska stå i fokus. Det andra målet som Sverige berörs av är målet för territoriellt samarbete, vilket medfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden. Här lyfts gränsöverskridande arbete för att stärka innovativa miljöer fram, liksom satsningar på gemensamma samhällsfunktioner för befolkningen och näringslivet. Utskottet menar att dessa förslag får anses gå i den riktning som förespråkas i den nämnda motionen. Utskottet noterar vidare att inriktningen av strukturfondsprogrammen i Sverige ska vara tydligt kopplad till Europa 2020-strategin och bidra till denna. Bland målen för Europa 2020 återfinns sysselsättning samt forskning och utveckling.

I motion 2012/13:N239 (KD) framförs krav på att näringslivets bidrag ska räknas med i den nationella medfinansieringen. Utskottet ser ingen anledning för riksdagen att ta initiativ i denna riktning. Det kan konstateras att för svenskt vidkommande redovisas uppgifter om näringslivets medfinansiering i strukturfondsprogrammen i budgetpropositionen.

Med hänvisning till det anförda avstyrks nämnda motioner i här aktuella delar.

Organisering och lokalisering av myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga i avsnittet behandlade motionsyrkanden om organisation och lokalisering av myndigheter. De sedan länge fastslagna principerna för lokalisering av myndigheter bör följas även fortsättningsvis.

Jämför reservationerna 6 (S, V) och 7 (SD).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2013 (utg.omr. 19) framhåller regeringen att samverkan mellan de statliga myndigheterna inom den regionala tillväxtpolitikens prioriterade områden i många fall har stärkts. Men vissa statliga myndigheter behöver tydliggöra sin roll i det regionala tillväxtarbetet. I några frågor finns även behov av ökad samverkan mellan myndigheter liksom mellan myndigheter och den lokala och regionala nivån. Som ett led i detta arbete har ett antal myndigheter fått i uppdrag att ta fram en långsiktig intern strategi som ska vägleda myndigheterna i deras arbete med hållbar regional tillväxt. Den inriktning som myndigheterna har lagt fast genom sina interna strategier spelar en viktig roll i arbetet för hållbar lokal och regional tillväxt, menar regeringen. Att löpande hålla dessa aktuella och uppdaterade är centralt. Inom ramen för arbetet med den framtida sammanhållningspolitiken kommer dessa interna strategier att vara centrala utgångspunkter för hur myndigheterna kan medverka.

Motionerna

Regionala hänsyn borde bättre tas i beaktande vid omorganisation av statlig verksamhet, anförs i motion 2012/13:N245 av Jasenko Omanovic (S). Motionären hänvisar till uppgifter som gör gällande att 147 myndigheter har försvunnit och 55 nya tillkommit sedan 2006 samt att mer än hälften av de nytillkomna myndigheterna har huvudkontor i huvudstaden.

I motion 2012/13:N273 av Fredrik Lundh Sammeli (S) föreslås att regeringen ska se över möjligheten att inrätta en plan för utlokalisering av statliga verk och myndigheter från Stockholm samt nyetablering av statliga verk och myndigheter i olika delar av landet.

I motion 2012/13:N228 av Lena Asplund (M) anförs att det finns behov av att se över var statliga myndigheter och bolag lokaliseras. På mindre orter utanför tillväxtområdena behövs arbetstillfällen, och staten skulle även kunna minska sina hyreskostnader genom att förlägga verksamhet dit.

Göteborg bör beaktas vid lokalisering av myndigheter, framhålls det i motion 2012/13:N312 av Annelie Enochson (KD). Enligt motionen har 32 av 55 nytillkomna myndigheter lokaliserats till Stockholm, medan endast ett fåtal myndigheter finns i Göteborg.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Hösten 2011 behandlade utskottet (bet. 2011/12:NU2) liknande motionsyrkanden som dem utskottet nu har att behandla. I sitt ställningstagande avstyrkte utskottet samtliga motioner. Avvikande uppfattningar redovisades i två reservationer (S, V; SD).

Pågående översyn av den statliga förvaltningen

I juni 2009 tillkallade regeringen en särskild utredare (generaldirektör Mats Sjöstrand) för att genomföra en översyn av statlig regional förvaltning m.m. (dir. 2009:62, 2010:12 och 2010:72). Utredningen ska bl.a. överväga om statliga myndigheters geografiska indelning bör regleras eller på annat sätt hanteras så att länsgränser efterföljs som indelningsgrund för en regional organisation. Förslagen i utredningen ska stödja förutsättningar för tillväxt och en minskad sektorisering samt innehålla ett kundperspektiv. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2012.

Förvaltningspolitisk proposition

Våren 2010 tog riksdagen ställning till regeringens förvaltningspolitiska proposition (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38). I propositionen konstaterades bl.a. att specialiseringen och sektoriseringen inom förvaltningen inte får leda till fragmentering och en bristande helhetssyn. För att motverka sådana tendenser bör förutsättningarna för statlig samordning och samverkan mellan myndigheter och sektorer förbättras på både nationell och regional nivå. Riksdagen biföll förslagen i propositionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis, liksom tidigare då frågan om den statliga förvaltningens organisering behandlats, understryka att det är av vikt att alla medborgare har goda möjligheter att ta del av de offentliga tjänsterna. Verksamheten ska även vara effektiv, rättssäker och fungera kostnadseffektivt i relation till de skatter och avgifter som svarar för dess finansiering.

Med anledning av de här aktuella motionerna vill utskottet påminna om att det sedan länge finns fastslagna principer som utskottet har redovisat vid upprepade tillfällen och vilka utskottet återigen ställer sig bakom. Också i årets budgetproposition framhålls vikten av att överväga frågan om statliga myndigheters lokalisering i syfte att öka spridningen över landet. Det handlar om att noga pröva om myndigheter kan lokaliseras utanför storstäderna, i första hand till länscentra eller andra större orter. En utgångspunkt vid ett sådant övervägande ska vara att myndigheterna ska ges goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet. Utskottet noterar att statliga myndigheter enligt förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete är skyldiga att beakta möjligheter till decentralisering av sina verksamheter.

Utskottet konstaterar att ansvaret för den enskilda myndighetens interna organisation i regel är delegerat till myndighetens ledning. Dock har regeringen det övergripande ansvaret för att den statliga förvaltningen bedrivs rättssäkert och effektivt och för att myndigheterna har en likvärdig service och tillgänglighet för alla medborgare och företag.

Utskottet vill även erinra om den översyn av den statliga regionala förvaltningens utformning som pågår och ska slutredovisas i december 2012. Riksdagen bör inte föregripa utfallet av denna utredning, varför motionerna 2012/13:N245 (S), 2012/13:N273 (S), 2012/13:N228 (M) och 2012/13:N312 (KD) avstyrks.

Kommersiell och offentlig service på landsbygden

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till de åtgärder som vidtagits och pågående uppdrag gällande tillgången till kommersiell och offentlig service på landsbygden avslår riksdagen motionsyrkanden med krav på ytterligare insatser på detta område.

Jämför reservationerna 8 (S), 9 (V) och 10 (MP).

Propositionen

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2013 (utg.omr. 19) att tillgänglighet till grundläggande service för kvinnor, män och företag är en viktig del i arbetet med att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer i alla delar av landet. Attraktiva miljöer för boende och företagande förutsätter tillgänglighet till kommersiell service i form av dagligvaror och drivmedel samt olika typer av offentlig samhällsservice.

Vidare framhålls i budgetpropositionen att nuvarande och framtida behov och utmaningar även fortsättningsvis kommer att kräva insatser inom serviceområdet. Här nämns insatser för att stärka dagligvarubutiker och drivmedelsstationer med strategisk betydelse och för att utveckla nya innovativa servicelösningar. Samordningen mellan kommersiell och offentlig service bör öka där det är ändamålsenligt. Det är enligt regeringen angeläget att utveckla lokalt anpassade lösningar som tar hänsyn till varierande förutsättningar och behov, men också att finna mer generella metoder som kan fungera i olika delar av landet.

I arbetet med att främja en god tillgång till kommersiell service kan stöd beviljas enligt förordningen om stöd till kommersiell service. Stödet kombineras ofta med andra insatser som genomförs för att öka den ekonomiska hållbarheten för butiker i s.k. servicegleasa områden. Förordningen reviderades under 2011 bl.a. i syfte att tydliggöra att tillgänglighet till service ska bidra till utvecklingskraft och tillväxt i länen. Exempelvis kan nu även säsongsbetonade verksamheter beviljas stöd eftersom även de kan bidra till utvecklingskraft i alla delar av landet.

Under 2011 beviljades stöd till kommersiell service med totalt ca 47,3 miljoner kronor. Denna summa inkluderar ca 11,8 miljoner kronor av regeringens särskilda satsning på 80 miljoner kronor för perioden 2011–2014.

Regeringen tilldelade i oktober 2009 Tillväxtverket 17 miljoner kronor för att utveckla lokalt anpassade servicelösningar under perioden 2009–2013. Den totala insatsen kommer att omfatta mer än 17 miljoner kronor eftersom medlen medfinansieras av olika aktörer. Projekten har fokus på samordning av kommersiell och offentlig service, företagens behov av service samt anpassade lösningar i serviceglesa områden.

Regeringen beslutade i februari 2009 att tilldela länen 30 miljoner kronor i extra medel under 2009 och 2010. Bidragen skulle användas till utökade insatser i länen för att öka tillgängligheten till service i gles- och landsbygder. Insatserna skulle i första hand riktas mot att stärka tillgången till drivmedel. Tillväxtverket konstaterar i sin slutrapport i mars 2011 (Tillväxtverket dnr 2500-2010-4913) att 75 procent av det investeringsstöd som beviljats av de extra 30 miljoner kronorna gick till drivmedelsinvesteringar. Det har bl.a. genomförts ett antal insatser som har inneburit att det har etablerats nya försäljningsställen på många mindre orter där de stora oljebolagen har avvecklat sin verksamhet.

I flera län anges att den befarade s.k. mackdöden till viss del har undvikits tack vare det ökade investeringsstödet under 2009–2010. Regeringen beslutade i januari 2011 om ytterligare 80 miljoner kronor till insatser för att stärka bl.a. butiker och drivmedelsstationer med strategisk betydelse i gles- och landsbygder och för att utveckla nya innovativa servicelösningar i dessa områden. Regeringen har i januari 2011 uppdragit åt Tillväxtverket att fördela 20 miljoner kronor årligen till länen under perioden 2011–2014. Tillväxtverket konstaterade i en delrapport i april 2012 att det utökade stödet avsevärt hade förbättrat länens möjligheter att möta den ökade efterfrågan på stöd till kommersiell service.

Totalt har regeringen under perioden 2009–2014 beslutat om 145 miljoner kronor i extra medel till kommersiell service.

Motionerna

I Socialdemokraternas kommittémotion 2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. framhålls behovet av att medborgarna har tillgång till en fungerande samhällsservice. Motionärerna menar att den solidariskt uppbyggda välfärden bidrar till att stärka de ekonomiska banden mellan olika delar av landet.

En likvärdig samhällsservice var man än bor i landet borde vara en självklarhet, framhålls i motion 2012/13:N357 av Carin Runesson m.fl. (S). Motionärerna anser att de statliga myndigheterna bör, i samverkan med kommuner och landsting, se till att servicen upprätthålls.

I motion 2012/13:N370 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) anförs att upprätthållandet av god samhällsservice i hela landet kräver tydliga politiska styrmedel och särskilda åtaganden från statens sida. I motionen framhålls vikten av att en översyn görs av möjligheterna till acceptabel samhällsservice även i de glest befolkade delarna av landet.

I motion 2012/13:MJ270 av Sten Bergheden (M) framförs att det bör göras en översyn av möjligheterna att koordinera olika sorters stöd till företag på landsbygden.

Enligt motion 2012/13:N252 av Jan R. Andersson och Sten Bergheden (båda M) bör regeringen se över möjligheten att lätta på regelbördan och minska de administrativa kostnaderna för serviceföretag på landsbygden. Handlare på landsbygden pekar bl.a. på den administrativa bördan som en stor anledning till nedläggningar. I motionen framförs även att kringkostnaderna för tillsynsverksamhet för mindre servicenäringar bör ses över. Enligt motionärerna är det orimligt att små lanthandlare måste betala lika mycket för exempelvis tillsyn som stormarknader. I motionen begärs också en översyn av hur information och koordinering av landsbygdsstöd till kommersiell service på landsbygden kan förbättras. Det är, understryker motionärerna, angeläget att länsstyrelserna på ett bättre sätt koordinerar sitt arbete med olika landsbygdsstöd och tydligare informerar om vilka stöd som finns och hur man ansöker om dem.

I motion 2012/13:N379 av Per Åsling (C) framförs behovet av en översyn av förutsättningarna för att inrätta en servicegaranti i hela landet som en lägsta nivå – ett golv – som ger varje medborgare i Sverige en fungerande grundläggande service på ett rimligt avstånd.

I Vänsterpartiets kommittémotion 2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. begärs att regeringen skyndsamt återkommer med förslag som säkerställer kommersiell service för landsbygdsbefolkningen. Regeringen bör ta initiativ till åtgärder som säkerställer att den småskaliga handeln med dagligvaror ges rimliga marknadsmässiga villkor. De mackar som finns kvar på landsbygden står inför liknande problem som lanthandeln.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Hösten 2011 avstyrkte utskottet olika motionsyrkanden med anknytning till service i gles- och landsbygd (bet. 2011/12:NU2). Avvikande uppfattningar redovisades i fyra reservationer (S; MP; SD; V).

Regionala serviceprogram

Tillväxtverket fick i februari 2009 i uppdrag av regeringen att stödja framtagandet och genomförandet av de regionala serviceprogrammen för hela perioden. I februari 2012 lämnades en delrapport till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) om verksamheten som bl.a. visar att många satsningar på samverkanslösningar genomförs, inte minst mellan kommuner, företagare och den ideella sektorn. Nya typer av mötesplatser växer fram och kopplingen mellan service och näringsliv blir alltmer självklar. Servicefrågorna tenderar att sättas in i ett större tillväxtsammanhang. För att möta strukturomvandlingar bedriver länen en verksamhet som dels stöder

det befintliga serviceutbudet, dels är innovativ och proaktiv för att hitta nya servicelösningar. I flera län pågår vidare ett arbete med att utveckla kommunala strategier inom ramen för de regionala serviceprogrammen.

Tillväxtanalys har i regleringsbrevet för 2010 i uppdrag att utvärdera programmen. Myndigheten lämnade i april 2012 en delrapport till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) som visar att arbetet i respektive län genomförs enligt syftet med verksamheten. Programmen visar dock, enligt rapporten, på en stor spännvidd vad avser ambitioner och insatser då förutsättningar och möjligheter varierar mellan länen.

I februari respektive april 2014 ska Tillväxtverket och Tillväxtanalys lämna sina slutrapporter om verksamheten till Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

Förnybara drivmedel

Riksdagen uppmanade under våren 2010 regeringen att se över de konsekvenser som lagen om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel har för mindre tankställen i glesbygd (bet. 2009/10:TU15, rskr. 2009/10:228). I april 2011 och mars 2012 inkom Transportstyrelsen med återrapporteringar till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) med anledning av uppdraget från regeringen att komma med förslag till förändringar i nyssnämnda lag. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet, och avsikten är att regeringen ska vidta åtgärder eller lämna förslag som innebär att dispenserna från pumplagens sista steg ska permanentas.

Tillväxtverkets uppgifter

Tillväxtverket ska enligt 2 § förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket främja tillgängligheten till kommersiell och offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden. Myndigheten ska vidare enligt 4 § i nyssnämnda förordning delta i, samordna och följa upp strategier och program inom det regionala tillväxtarbetet, däribland program för kommersiell och offentlig service för företag och medborgare. Tillväxtverket ska även förmedla kunskap till andra myndigheter och relevanta aktörer om regionalt tillväxtarbete inklusive god tillgång till kommersiell och offentlig service, samt om gles- och landsbygders särskilda tillväxtförutsättningar.

Samverkan mellan myndigheter

För att möjliggöra en fysisk närvaro i mindre tätbefolkade områden samverkar statliga myndigheter med varandra och med kommunala myndigheter. I vissa fall kan det vara fråga om s.k. samtjänst enligt lagen (2004:543) om samtjänst vid medborgarkontor, där en handläggare företräder flera myndigheter. Samverkan kan också ske i form av lokalsamverkan, dvs. då flera myndigheter är företrädare i samma lokal eller då en myndighet använder en annan statlig eller kommunal myndighets lokaler

för möten. Det förekommer även lösningar för fjärrservice, där medborgare via en terminal kan komma i kontakt med myndigheter som inte finns företrädna med personal på plats. Enligt förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete bör det regionala tillväxtarbetet utformas och bedrivas i sektorsövergripande samarbete mellan aktörer på lokal och nationell nivå.

Servicefrågorna i den förvaltningspolitiska propositionen

I regeringens förvaltningspolitiska proposition från våren 2010 (prop. 2009/10:175) konstaterades det att många myndigheter sedan lång tid arbetar med att kontinuerligt utveckla sin verksamhet, bl.a. i syfte att förbättra service och tillgänglighet samt för ökad effektivitet. Enligt vad regeringen då anförde bör utgångspunkten vara att alla myndigheter eftersträvar en så likvärdig servicenivå och tillgänglighet som möjligt. Vidare framhölls att varje myndighet har ansvar för utvecklingen av sin egen service och att myndigheter med lokal närvaro kan behöva samverka med varandra. Likvärdig tillgång till service för alla kan uppnås bl.a. genom ökad samverkan och bättre uppföljning samt genom en ökad användning av ny teknik.

Uppdrag till Statskontoret om att utreda myndigheternas service i samverkan

I mars 2011 uppdrog regeringen åt Statskontoret att ta fram ett samlat underlag om myndigheternas service i samverkan. I uppdragsbeskrivningen refereras bl.a. till utredningen *Se medborgarna – för bättre offentlig service* (SOU 2009:92), där förslag framfördes om en ny servicestruktur med gemensamma statliga och kommunala servicecentrum och servicepunkter.

Statskontoret redovisade den 10 april 2012 sitt uppdrag i rapporten *Service i medborgarnas och företagens tjänst* (2012:13). På kort sikt menar Statskontoret att regeringen bör formulera tydligare mål för vissa myndigheters servicegivande i syfte att klargöra vilka servicenivåer och vilken tillgänglighet som myndigheterna förväntas leva upp till. Kraven på samverkan bör tydliggöras i berörda myndigheters instruktion. Vidare menar Statskontoret att regeringen bör se över finansieringsformerna för service i samverkan. Dagens lösning med frivillig samverkan som finansieras via myndigheternas förvaltningsanslag gör myndigheterna allt för beroende av varandra. I rapporten föreslås även att Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser får i uppdrag att analysera medborgares och företags tillgång till offentlig service i olika delar av landet.

På längre sikt menar Statskontoret att regeringen bör inrätta en service-delegation som får i uppdrag att ta ett samlat grepp om utvecklingen av myndigheternas servicegivande. I ett längre perspektiv anser Statskontoret att kommunerna bör inkluderas i samverkan avseende servicegivandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet önskar inledningsvis framhålla betydelsen av en god tillgång till kommersiell och offentlig service. Grundläggande service är en förutsättning för utveckling och god livsmiljö i glesbygdsområden. I motionerna 2012/13:N364 (S), 2012/13:N357 (S), 2012/13:N370 (S), 2012/13:N379 (C) samt 2012/13:N272 (V) framförs förslag rörande tillgång till en fungerande kommersiell och offentlig service även på landsbygden. Vikande befolkningstal i glesbygden befaras påverka tillgången på service negativt. Utskottet har förståelse för dessa farhågor, men konstaterar också med tillförsikt att även regeringen ser tillgången till sådan service som mycket betydelsefull. Vikten av samhällsservice lyfts fram i den skrivelse om regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning som riksdagen mottog av regeringen 2010 (skr. 2009/10:221).

Utskottet menar att för en ökad tillgång till service lokalt och regionalt krävs att statliga myndigheter och statligt ägda bolag med uppgift att tillgodose samhällsintressen samverkar med varandra och med övriga berörda aktörer. Lokalt anpassade lösningar med koppling till både det civila samhället och den kommunala organisationen kan behövas. Sådana mötesplatser utgår inte enbart från behovet av kommersiell och offentlig service, utan har också ett uttalat socialt och kulturellt syfte. Regeringens beslut i januari 2012 om att uppdra till Tillväxtverket att stärka utvecklingen av lokal service är ett sätt att stödja denna utveckling. Utskottet noterar att den utredning om samverkan som Statskontoret avrapporterade i april 2012 pekar på betydelsen av samverkan mellan olika myndigheter såväl i gemensamma servicekontor som på gemensamma webbplatser. Utskottet erinrar även om det uppdrag som Tillväxtverket har att under 2012–2014 genomföra insatser som stärker den lokala nivåns arbete med att effektivisera och samordna både kommersiell och offentlig service.

I motionerna 2012/13:MJ270 (M) och 2012/13:N252 (M) föreslås olika åtgärder för att underlätta landsbygdsföretagande. Utskottet vill framhålla att den regionala tillväxtpolitiken är inriktad bl.a. mot företag, entreprenörskap och företags konkurrenskraft. Företagsstöd kan exempelvis beviljas företagare som har en dagligvarubutik eller en bensinstation i ett gles- eller landsbygdsområde. Under 2011 har regeringen och Tillväxtverket fattat beslut om ca 112 miljoner kronor till central projektverksamhet från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Den största delen av Tillväxtverkets centrala projektverksamhet har beslutats inom ramen för programmet Produktutveckling i små företag – av varor och tjänster. Resurser av betydelse för kommersiell och offentlig service finns inom flera politikområden.

Med hänvisning till det som här anförts avstyrker utskottet samtliga här aktuella motioner i berörda delar.

Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till det gällande statliga budgetsystemet avslår riksdagen motionsyrkanden om återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser till berörda områden.

Jämför reservation 11 (V).

Motionerna

I motion 2012/13:N263 av Christer Engelhardt (S) framhålls att fonder bör inrättas för att tillhandahålla ersättningsjobb vid uttag av en naturresurs. Motionären menar att ett krav vid brytning av en naturresurs ska vara att de företag som får tillstånd ska avsätta medel för att skapa arbetstillfällen inom den aktuella regionen.

Behovet av att se över återinvestering av jobbskapande kapital i de naturresursdränerade regioner där det produceras skog, malm och energi poängteras i motion 2012/13:N360 av Isak From m.fl. (S).

En översyn av hur Sveriges vattenkraftskommuner kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar i form av koncessionsavgifter och koncessionskraft efterfrågas i motion 2012/13:N229 av Lena Asplund och Ulf Berg (båda M).

I motion 2012/13:N290 av Ulf Berg (M) framhålls behovet av en översyn av hur landsbygdskommunerna i Sverige kan få kompensation för effekterna av brytning för de boende och för miljön, eller få del av det värde som gruvnäringen skapar.

Att regeringen bör se över möjligheten att återföra medel från vattenkraftsproduktionen till de kommuner och regioner där produktionen sker anförs i motion 2012/13:N388 av Saila Quicklund och Eva Lohman (båda M).

I motion 2012/13:N381 av Tina Ehn m.fl. (MP) framhålls att det bör utredas hur en ökad del av de värden som vattenkraften skapar kan omfördelas till att medverka i utvecklingen av de kommuner och regioner där produktionen sker. Detta oavsett vem som är ägare till fallrätten eller kraftverket.

I Vänsterpartiets kommittémotion 2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. föreslås en återbäring till de kraftproducerande kommunerna. Enligt vad som sägs i motionen bör möjligheterna ses över att återföra pengar till de kommuner och bygder som har vattenkraft, vindkraft och gruvor inom sina kommungränser. I motionen anförs att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på sådana återföringar.

I Vänsterpartiets kommittémotion 2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. konstateras att en bygdepeng utgår till vattenkraftskommunerna. Vad gäller vindkraften har krav på en bygdepeng uppstått hos olika kommuner, men utan lagreglering. I motionen föreslås att bygdepengen för vindkraft lagregleras.

Behovet av en översyn av möjligheterna till återföring av medel från vatten- och vindkraft framhålls i motion 2012/13:N204 av Anders Sellström (KD).

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har vid upprepade tillfällen avstyrkt olika motioner rörande återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa naturresurser. Senast skedde detta hösten 2011 (bet. 2011/12:NU2). Vid det tillfället redovisades en avvikande uppfattning i en reservation (V).

Om s.k. bygdeavgifter

Bygdeavgifterna regleras i 6 kap. lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Av 1 § framgår att den som har tillstånd till vattenverksamhet ska betala en årlig bygdeavgift som bestäms av mark- och miljödomstolen om verksamheten innebär drift av ett vattenkraftverk, vattenreglering, vattenöverledning (för något annat ändamål än kraftändamål) eller ytvattentäkt.

Bygdeavgift ska enligt närmare bestämmelser av regeringen användas dels för att förebygga eller minska sådana skador av vattenverksamheten eller anläggningar för denna som inte har ersatts enligt 31 kap. miljöbalken och för att gottgöra sådana skador (dvs. skador för enskilda), dels för att tillgodose allmänna ändamål för den bygd som berörs av vattenverksamheten eller anläggningar för denna.

Närmare föreskrifter om dispositionen av bygdeavgifter återfinns i förordningen (1998:928) om bygde- och fiskeavgifter. Den som lider skada av verksamheten får ansöka hos berörd länsstyrelse om bidrag ur avgiftsmedlen om ersättning för skadan inte tidigare har bestämts av miljödomstolen. Sedan medel i mån av behov har avsatts för sådana bidrag ska resterande avgiftsmedel enligt 6 kap. 8 § användas för lån eller bidrag till investeringar för ändamål som främjar näringsliv eller service i bygden eller annars är till nytta för denna.

När det gäller frågor om lokala eller regionaliserade skattebaser eller andra former av skatterelaterade varianter på återföring av medel från energiproduktion eller utvinning av naturresurser kan nämnas att frågor av detta slag behandlades av skatteutskottet så sent som i mars 2011 (bet. 2010/11:SKU22). Skatteutskottet instämde enhälligt i näringsutskottets ovan refererade ställningstagande från hösten 2010 (bet. 2010/11:NU2). Därutöver tillade skatteutskottet att den kommunala fastighetsavgiften på

bostäder innebär att kommunerna har fått tillgång till en ny intäktskälla och att det inte fanns anledning att överväga att införa nya fastighetstyper i systemet med kommunal fastighetsavgift.

Vattenprisutredningens syn på ”återföringsfrågan”

I februari 2010 överlämnade Vattenprisutredningen sitt betänkande Prissatt vatten (SOU 2010:17) till dåvarande miljöminister Andreas Carlgren. I betänkandet redovisades olika typer av skade- och kompensationsavgifter, däribland s.k. bygdeavgifter. Utredningen föreslog att användningsområdet för bygdeavgifter borde ändras så att det i första hand avser investeringar för ändamål som främjar en god vattenmiljö.

Enligt uppföljningsrapporten Biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft – En uppföljning (2011/12:RFR1) från miljö- och jordbruksutskottet har remissinstanserna varit negativa till förslaget om att ändra inriktningen på bygdeavgifternas användning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har här att ta ställning till ett antal motionsyrkanden med förslag om att de geografiska områden där naturresurser utvinns eller utnyttjas ska kompenseras via statsbudgeten. I motionerna 2012/13:N263 (S) och 2012/13:N360 (S) omtalas ersättning för uttag av naturresurs, i motionerna 2012/13:N229 (M), 2012/13:N388 (M), 2012/13:N381 (MP) och 2012/13:N300 (V) avses främst vattenkraft, i motion 2012/13:N290 (M) gäller det gruvnäringen, i motion 2012/13:N272 (V) nämns de kraftproducerande kommunerna och i motion 2012/13:N204 (KD) vatten- och vindkraft.

Utskottet konstaterar att det som eftersträvas med dessa förslag är sammantaget att berörda bygder på ett mer direkt sätt ska få del av det överskott som dessa verksamheter genererar. I motionerna finns förslag om att detta skulle kunna ske genom s.k. bygdeavgifter för att minska miljöskador eller genom särskilda fonder för att skapa arbetstillfällen. Utskottet anser dock, liksom då det tidigare behandlat motsvarande motionsyrkanden, att de nuvarande principerna även fortsättningsvis ska gälla för statens budgethantering. Detta innebär att statliga inkomster som genereras från ett geografiskt område eller från en produktionsanläggning och är baserade på naturresurser inte ska kopplas till statliga utgifter i samma område. Utskottet menar att om sådana kopplingar skulle införas skulle korrigeringar behöva göras till dessa kommuner via ett nytt kommunalt utjämnings-system eller via andra statliga budgetposter. Sammantaget skulle detta, anser utskottet, resultera i en svårgenomtränglig statlig budgethantering.

Med det anförda avstyrker utskottet samtliga här aktuella motioner i berörda delar.

Fördelning av regionala medel

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till principiella ståndpunkter samt pågående och planerade översyner inom området avslår riksdagen motionsyrkanden rörande fördelningen av regionala medel.

Jämför reservation 12 (S, V).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2013 (utg.omr. 19) anförs att det även fortsättningsvis bör vara en uppgift för regeringen att fördela anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1) mellan län och anslagsposter samt att utfärda de föreskrifter som behövs. Vid fördelning av medel mellan länen bör bl.a. behov av medfinansiering av EU:s strukturfonder, stödområdestillhörighet samt särskilda omställningsproblem utgöra den huvudsakliga fördelningsnyckeln, med särskilt beaktande av medfinansieringsbehovet av åtgärder inom ramen för det regionala tillväxtarbetet. Regeringen framhåller i propositionen att den avser att inleda en genomlysning av fördelningsnyckeln, bl.a. på grund av den kommande programperioden för EU:s strukturfonder 2014–2020.

Motionerna

I motion 2012/13:N250 av Tomas Eneroth och Clas-Göran Carlsson (båda S) konstateras att inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder förfogar dels staten själv (regeringen och Tillväxtverket) över medlen, dels länsstyrelser och regionala samverkansorgan. Motionärerna menar att fördelningssystemet till länsstyrelserna och regionerna inte är konsekvent. I motionen efterfrågas en översyn av anslaget 1:1. Systemet bör präglas av transparens vad gäller fördelningsnycklar etc.

Behovet av att se över och förenkla normerna för lokala och regionala utvecklingsmedel lyfts fram i motion 2012/13:N279 av Olle Thorell (S). Motionären menar att lokala och regionala utvecklingsmedel ofta är låsta genom systemet för medelshantering.

I motion 2012/13:N271 av Anders Ahlgren och Göran Lindell (båda C) förordas att resurser för tjänster som i dag finns på länsstyrelserna för att genomföra den regionala utvecklingspolitiken, inklusive hanteringen av regionala projektmedel och företagsstöd, förs över till de kommunala samverkansorganen.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet avstyrkte hösten 2011 motionsyrkanden avseende fördelningen av regionalt investeringsstöd (bet. 2011/12:NU2). En avvikande uppfattning kom till uttryck i en gemensam reservation (S, MP, V).

Uppdrag till Tillväxtanalys

Som utskottet även uppmärksammade hösten 2011 (bet. 2011/12:NU2) tilldelades Tillväxtanalys i 2011 års regleringsbrev ett uppdrag att analysera kapitalförsörjningssituationen för små och medelstora företag. Inom ramen för det arbetet ska myndigheten belysa såväl företagets behov av och efterfrågan på extern finansiering som det befintliga finansieringsutbudet riktat till små och medelstora företag. Analysen ska bl.a. ge underlag för bedömningar av behovet av statliga marknadskompletterande insatser motiverade utifrån ett tillväxtperspektiv.

I en promemoria (2011:32) avrapporterade Tillväxtanalys den del av uppdraget som består i en inventering av den statistik som finns tillgänglig för att följa utvecklingen på riskkapitalmarknaden. Enligt Tillväxtanalys finns det signifikanta luckor i den tillgängliga statistiken både för att mäta utbud och efterfrågan på riskkapital. Tillväxtanalys menar att det krävs riktade insatser för att förbättra statistiken. I en slutrapport (dnr 2011/048) till Näringsdepartementet i april 2012 lade Tillväxtanalys fram ett förslag till ett uppföljnings- och utvärderingssystem för offentliga riskkapitalinsatser.

Statlig kapitalförsörjning

Av budgetpropositionen för 2013 (utg.omr. 24) framgår att den statliga kapitalförsörjningen genom Almi Företagspartner AB (Almi) och stiftelsen Industrifonden, tillsammans med bl.a. Innovationsbron AB och Inlandsinnovation AB, syftar till att bidra till en god kapitalförsörjning för företag i alla delar av landet. Informations- och rådgivningsinsatserna sker bl.a. genom Almi och Tillväxtverket.

Riksdagen bemyndigade i december 2010 regeringen att bilda det statliga bolaget Inlandsinnovation AB (prop. 2010/11:2, bet. 2010/11:FiU11, yttr. 2010/11:NU2y). Bolaget tilldelades ett kapitaltillskott på 2 miljarder kronor och ska erbjuda riskvillig finansiering för att skapa ökad tillväxt och utvecklingskraft i norra Sveriges inland (stödområde A). Bakgrunden till bildandet var behovet av att öka tillgången till riskvilligt kapital i norra Sveriges inland för att ta tillvara tillväxtpotentialen och stärka den internationella konkurrenskraften hos företag i regionen. I årets budgetproposition (prop. 2012/13:1 utg.omr. 24) rapporteras att den operativa verksamheten inom Inlandsinnovation AB har inletts under det gångna året. I syfte att öka dynamiken och effektiviteten när det gäller riskkapitalinvesteringar avser regeringen att nu påbörja arbetet med att vidga investeringsmandatet

för Inlandsinnovation AB. Förändringen av investeringsmandatet gäller bl.a. ett utökat geografiskt mandat, så att även andra delar av landet än stödområde A omfattas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis, mot bakgrund av vad som anförs i motion 2012/13:N279 (S) om att se över och förenkla normerna för lokala och regionala utvecklingsmedel, framhålla att ett väl fungerande system för kapitalförsörjning är avgörande såväl för att företag ska startas som för deras fortsatta tillväxt. Avseende regionalt företagsstöd konstaterar utskottet att regeringen i april 2012 uppdrog åt Ekonomistyrningsverket att se över och vid behov lämna förslag till hur systemet för beslut och tillhandahållande av sådant stöd kan förbättras, bl.a. med hänsyn till det stora antalet beslutsfattare. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2012.

När det gäller fördelningssystemet till länsstyrelserna och regionerna, som tas upp i motionerna 2012/13:N250 (S), 2012/13:N279 (S) och 2012/13:N271 (C), noterar utskottet att regeringen avser att inleda en genomlysning av den s.k. fördelningsnyckeln, bl.a. med anledning av den kommande programperioden för EU:s strukturfonder 2014–2020. Utskottet välkomnar en sådan process men ser inget skäl för riksdagen att föregripa detta arbete.

Utskottet vill i detta sammanhang även framhålla sin uppfattning att det även fortsättningsvis bör vara en uppgift för regeringen att fördela medel för regional tillväxt mellan län och andra organ.

Med hänvisning till det anförda avstyrks nämnda motioner.

Utvecklingen i vissa geografiska områden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden i avsnittet med hänvisning till att åtgärder som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas av de regionala organen och berörda myndigheter.

Motionerna

Under den allmänna motionstiden väcks regelmässigt ett antal förslag med anknytning till ledamöternas lokala eller regionala förankring. Det kan exempelvis röra sig om olika insatser för den egna hembygden. I vissa fall återspeglas den aktuella utvecklingen inom näringsliv och annat för olika orter och regioner i landet.

De motioner som berör åtgärder i särskilda län eller regioner förtecknas i bilaga 4.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare då motioner av detta slag har hänvisats till utskottet uttryckt förståelse för att enskilda ledamöter vill uppmärksamma problem eller framgångsrika insatser i vissa regioner eller andra geografiskt avgränsade områden. Samtidigt har utskottet hävdats uppfattningen att åtgärder och insatser som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter.

Utgångspunkten för denna prövning ska vara det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitiken, dvs. utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. I linje med sitt ställningstagande tidigare år ser utskottet inga skäl att ompröva denna hållning och avstyrker därför i berörda delar samtliga de motioner som finns förtecknade i bilaga 4.

Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar de anslag och godkänner de bemyndiganden inom utgiftsområde 19 som regeringen har föreslagit i budgetpropositionen. Samtidigt avslår riksdagen ett antal motionsyrkanden med koppling till anslagen.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Inledning

I det följande redogörs för regeringens förslag om anslag och bemyndiganden för de olika verksamheter och områden som ingår i utgiftsområde 19 Regional tillväxt och motsvarande förslag i motioner. Förslagen om anslag redovisas i bilaga 2. De förslag som har lagts fram i motionerna har som utgångspunkt en annan budgetram för utgiftsområdet än den som regeringen har föreslagit. Förutsättningen för den fortsatta beredningen av utgiftsområde 19 Regional tillväxt är dock, som framgår av betänkandets inledande avsnitt, att ramen för utgiftsområdet för 2013 är fastställd till ca 3,4 miljarder kronor.

Propositionen

Statsbudgetens utgiftsområde 19 innefattar de tre anslagen Regionala tillväxtåtgärder (1:1), Transportbidrag (1:2) och Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 (1:3).

I budgetpropositionen redovisas att anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1) används för projektverksamhet (inklusive riskkapitalfonder, lånefonder och garantifonder), regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till före-

tagsutveckling, sysselsättningsbidrag, såddfinansiering, ersättning för vissa kreditförluster i stödområde B samt stöd till kommersiell service. Vidare får anslaget användas för viss administration, uppföljning och utvärdering samt viss central utvecklingsverksamhet m.m.

Beroende på behovet av insatser för omställning och innovation i näringslivet föreslår regeringen att anslaget ökas med 25 miljoner kronor åren 2013 och 2014. Anslaget föreslås minska med 10 miljoner kronor 2013 för att finansiera ökade utgifter inom anslaget Turistfrämjande (1:7) inom utgiftsområde 24 Näringsliv. Även för 2014 beräknas anslaget minska med motsvarande belopp. Genom riksdagens beslut i samband med regeringens förslag till budgetproposition för 2012 tillfördes anslaget för perioden 2012–2014 årligen 5 miljoner kronor till att förstärka den lokala nivåns arbete med att effektivisera och samordna kommersiell och offentlig service (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:NU2, rskr. 2011/12:112). Vidare tillfördes anslaget 20 miljoner kronor för 2012 och 15 miljoner kronor för 2013 för att förstärka regionalt investeringsstöd.

Anslaget minskades, dels med 6 miljoner kronor 2012 och 2013 för att finansiera ökade utgifter inom anslaget Tillväxtverket (1:4) inom utgiftsområde 24 Näringsliv, dels med 3 miljoner kronor för åren 2013, 2014 och 2015 till åtgärder för att bl.a. möta inbromsningen av ekonomin. Genom riksdagens beslut i samband med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2011 tillfördes anslaget för perioden 2012–2014 årligen 20 miljoner kronor för insatser inom kommersiell service.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att drygt 1 541 miljoner kronor anvisas under anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1) för 2013. Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1) ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför ett behov av framtida anslag på högst 2 500 miljoner kronor under 2014–2020.

Anslaget Transportbidrag (1:2) används för regionalt transportbidrag och avser kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor. Anslaget stimulerar även till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Regeringen föreslår att drygt 448 miljoner kronor anvisas under anslaget Transportbidrag (1:2) för 2013.

Anslaget Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 (1:3) används för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden för strukturfondsperioden 2007–2013. Från statens budget sker utbetalningarna inom regionala utvecklingsfonden till de åtta regionala strukturfondsprogrammen inom målet för regional konkurrenskraft och sysselsättning, för vilka Tillväxtverket är förvaltande och attesterande myndighet. Utbetalningar sker också till programmet Sverige–Norge inom målet för territoriellt samarbete, där Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltande och attesterande myndighet.

Ramen för regionala utvecklingsfonden för programperioden beräknas till ca 8 746 miljoner kronor för de program som redovisas på statens budget. De program som redovisas och förvaltas i Sverige men som hanteras utanför statens budget har en ram på ca 1 901 miljoner kronor (beloppet avser samtliga deltagande länders EU-medel).

Regeringen föreslår att 1 400 miljoner kronor anslås under anslaget Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 (1:3). Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 (1:3) ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 589 200 000 kronor under 2014–2016.

Motionerna

I Socialdemokraternas kommittémotion 2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. föreslås att det inrättas ett särskilt stöd om 50 miljoner kronor per år för att trygga tillgängligheten till viss grundläggande kommersiell service i gles- och landsbygd. Motionärerna menar att landsbygden står inför stora utmaningar som berör tillgängligheten till offentliga och privata tjänster. På många orter blir det därför allt svårare för de små företagen att klara sin vardag och utvecklas. Med liknande motiveringar föreslås även i kommittémotion 2012/13:N384 av Jennie Nilsson m.fl. (S) ett sådant särskilt stöd om 50 miljoner kronor per år för att trygga tillgängligheten till viss grundläggande kommersiell service i gles- och landsbygd.

En satsning på servicekontor, som ska kunna tillhandahålla bättre offentlig service i hela landet, föreslås i Miljöpartiets kommittémotion 2012/13: N404 av Jonas Eriksson m.fl. Motionärerna föreslår en ökning av anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1) med 80 miljoner kronor. I motionen slås fast att en levande lands- och glesbygd förutsätter tillgång till offentlig service.

I Sverigedemokraternas kommittémotion 2012/13:N343 av Lars Isovaara m.fl. föreslås en ökning av anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1) med 10 miljoner kronor och en ökning av anslaget Transportbidrag (1:2) med 20 miljoner kronor. Motionärerna anför att en ökning av de regionala anslagen föreslås i syfte att kompensera företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor.

I Vänsterpartiets partimotion 2012/13:N340 av Jonas Sjöstedt m.fl. föreslås att 50 miljoner kronor avsätts till mackstöd samt stöd för utveckling av lanthandeln. Vänsterpartiet önskar därmed en ökning av anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1) med 50 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för 2013. Av motionen framgår att Vänsterpartiet vill stärka den lokala kommersiella servicen på landsbygden.

Vissa kompletterande uppgifter

Det regionala transportbidraget

Det regionala transportbidraget kompenserar företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och stimulerar till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. I mars 2012 presenterade Tillväxtverket, efter uppdrag i regleringsbrevet för 2011, rapporten Översyn av transportbidraget – Förslag till ett miljöanpassat transportbidrag som bidrar till regional utveckling. I rapporten beskrivs hur transportsektorn har förändrats, bl.a. genom en högre grad av specialisering, sedan transportbidragets tillkomst 1971. Följden av denna utveckling är att förordning och föreskrifter inte svarar mot dagens förutsättningar.

I regeringsuppdraget framgår en önskan att behålla och även attrahera företag som arbetar med förädlingsprocesser i eller till stödområdet. Eftersom transporter har stor påverkan på miljön är det viktigt att belysa transportbidragets möjligheter och begränsningar ur ett hållbarhetsperspektiv. En slutsats som Tillväxtverket drar är att ca 80 procent av de transportbidragsberättigade transporterna redan i dag har koldioxidutsläpp med acceptabla värden och där behövs inga högre krav. Tillväxtverket gör bedömningen att de samhällsekonomiska kostnaderna för att förändra regelverket överstiger nyttan med att arbeta fram en beräkningsmodell för koldioxidutsläpp som i praktiken bara skulle ha effekt i 20 procent av de bidragsberättigade företagen. Den administrativa bördan för företagen skulle bli för hög i förhållande till nyttan. Dessutom skulle en regelförändring slå hårdast mot mikroföretagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i det föregående redovisat sin syn på inriktning av politiken för regional tillväxt, vilken överensstämmer med regeringens. Förslagen i budgetpropositionen om anslagen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt är beräknade med utgångspunkt i denna syn.

Utskottet har tidigare, genom ett yttrande till finansutskottet, tillstyrkt regeringens förslag till ram för utgiftsområdet, och riksdagen har, genom beslut den 21 november 2012, fastställt de ekonomiska ramarna för de olika utgiftsområdena (bet. 2012/13:FiU1). Förutsättningen för den fortsatta beredningen i utskottet är därmed att ramen för utgiftsområde 19 Regional tillväxt har fastställts till närmare 3,4 miljarder kronor för 2013. I det följande har utskottet att ta ställning till de olika anslagen inom utgiftsområdet samt de övriga förslag som läggs fram i propositionen och som behandlas i detta avsnitt.

Utskottet kan konstatera att regeringens förslag sammantaget innebär att utgiftsområde 19 tillskjuts ungefär lika mycket resurser som under föregående budgetår. Som framgår av de tidigare redovisade motionerna och av tabellen i bilaga 2 har i budgetförslag från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet förordats ökade medel till

utgiftsområde 19 Regional tillväxt och en annan fördelning på anslagsnivå än vad regeringen föreslagit. Utskottet vill mot denna bakgrund och före behandlingen av de enskilda anslagen framhålla att det givetvis finns många områden inom utgiftsområde 19 där ytterligare medel skulle kunna komma till användning. En ansvarsfull politik, som tar ansvar för de offentliga finanserna, innebär dock att det måste göras avvägningar mellan olika områden.

I flera av de här aktuella motionerna – 2012/13:N364 (S), 2012/13:N384 (S), 2012/13:N404 (MP) och 2012/13:N340 (V) – framförs förslag på ökat stöd till kommersiell service i glesbygd och landsbygd. Snarlika förslag framfördes av samma partier i förra årets behandling av utgiftsområdet. Utskottet kan konstatera att regeringen i inriktningen av den regionala tillväxtpolitiken lyfter fram betydelsen av en god tillgång till såväl kommersiell som offentlig service. I den resultatredovisning som redovisas i budgetpropositionen följs utvecklingen av tillgängligheten till service upp med hjälp av indikatorerna restid till livsmedelsbutik, restid till drivmedelsstation och avstånd till grundskola. Utskottet vill även påminna om att det i budgetproposition för 2012 tillfördes medel för perioden 2012–2014 till att förstärka arbetet på lokal nivå med att effektivisera och samordna kommersiell och offentlig service. Utskottet vill därtill erinra om att resurser av betydelse för kommersiell och offentlig service finns inom flera andra politikområden.

I motion 2012/13:N343 (SD) föreslås en höjning av transportbidraget. Utskottet konstaterar att en slutsats som kan dras av Tillväxtverkets rapport är att transportbidraget fungerar i enlighet med de syften och intentioner som ligger bakom bidraget. Vidare noterar utskottet regeringens intention att även fortsättningsvis arbeta för ett hållbart transportstöd genom att initiera främjandeåtgärder riktade till berörda tillverkande företag och transportörer.

Sammantaget ansluter sig utskottet till regeringens förslag till anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag till anslag och bemyndiganden för budgetåret 2013 inom utgiftsområdet. Samtliga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (S)

av Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örn-fjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S) och Karin Åström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:N265 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S) yrkande 4,

2012/13:N315 av Billy Gustafsson m.fl. (S) och

2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1, 2 och 5 samt avslår motionerna

2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 1,

2012/13:N283 av Anders Andersson (KD) och

2012/13:N337 av Åsa Torstensson och Annika Carlsson (båda C).

Ställningstagande

Vi Socialdemokrater vill utjämna de klyftor som driver in kilar i sammanhållningen och som hindrar både enskilda människors och regioners utvecklingskraft. I linje med vad som anförs i kommittémotion 2012/13:N364 (S) vill vi verka för att alla Sveriges regioner ska få möjlighet att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar – det ger bättre villkor för alla som bor där att göra detsamma. Företag, naturresurser och arbetskraft finns i alla delar av landet, och de är sinsemellan sammanlänkade i ett komplext system av produktion och transporter som knyter Sverige samman. Den solidariskt uppbyggda välfärden måste bidra till att stärka de ekonomiska banden mellan olika delar av landet. För att även framöver kunna ha en jämlik välfärd av hög kvalitet i hela landet krävs en fortsatt omfördelning av skatterna mellan landets regioner genom statsbidrag till kommuner och landsting och kommunal skatteutjämning. Vi vill i detta sammanhang uppmärksamma resultatet av utjämningskommitténs arbete. En enig kommitté överlämnade sitt slutbetänkande Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämnningen (SOU 2011:39) till regeringen i april 2011. Kommittén föreslog förändringar i både inkomst-

och kostnadsutjämningen, eftersom beräkningsgrunderna är föråldrade och leder till stora orättvisor. Bland annat leder felaktiga beräkningsgrunder till att rika kommuner överkompenseras på glesbygdskommuners bekostnad. Kommittén föreslog att förändringarna skulle införas den 1 januari 2013, men regeringen har inte återkommit med något förslag om ändrad skatteutjämning. Vi beklagar detta. Som anförs i motion 2012/13:N265 (S) anser vi att Sverige behöver en aktiv statlig strategi för regional utveckling. En sådan strategi ska ta till vara varje regions och kommuns unika kvaliteter, särskilda resurser och specifika förmåga att bidra till hela samhällets tillväxt och välfärd.

I linje med vad som framhålls i motion 2012/13:N315 (S) rörande en nationell strategi för en levande landsbygd och skärgård vill vi understryka den betydande utvecklingspotential som finns i skärgården. Vi menar att det är det angeläget att samhället stöder utvecklingsmöjligheter i hela landet så att verksamheter kan fungera under alla årets månader.

Vidare anser vi, så som påpekas i den nyssnämnda motionen, att det är viktigt att hitta lösningar på såväl de snabbväxande storstädernas problem som de svåra utmaningar som väntar många små regioner som tampus med kraftigt minskande befolkning, hög strukturell arbetslöshet och skev åldersstruktur. Vi socialdemokrater vill göra den regionala utvecklingspolitiken till en central fråga och, så som anförs i motionen 2012/13:N364 (S), ta med den regionala aspekten i utformningen av alla strategiska politiska beslut. Vi vill att staten, kommunerna och myndigheterna arbetar tillsammans för att stärka den regionala utvecklingen och för att ge god service.

Riksdagen bör uppmana regeringen att vidta åtgärder och verka med den inriktning som här redovisats. Med hänvisning till det anförda tillstyrks motionerna 2012/13:N265 (S), 2012/13:N315 (S) och 2012/13:N364 (S) i berörda delar. Övriga motioner i avsnittet avstyrks i motsvarande delar.

2. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (V)

av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 1 och avslår motionerna

2012/13:N265 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S) yrkande 4,

2012/13:N283 av Anders Andersson (KD),

2012/13:N315 av Billy Gustafsson m.fl. (S),

2012/13:N337 av Åsa Torstensson och Annika Carlsson (båda C) och

2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1, 2 och 5.

Ställningstagande

De regionala skillnaderna ökar nu på ett alarmerande sätt, varför åtgärder måste vidtas för att skapa likvärdiga villkor för landets medborgare. För att hålla ihop och skapa tillväxtförutsättningar i hela Sverige måste samma grundläggande förutsättningar finnas oavsett var i landet man bor. I linje med vad som anförs i Vänsterpartiets kommittémotion 2012/13:N272 menar jag att en god landsbygdutveckling behövs för landsbygdens egen skull, men även för att där finns en stor utvecklingspotential som kan komma hela samhället till gagn.

Trots ett ambitiöst och stundtals stort ekonomiskt stöd till regional utveckling har man ännu inte lyckats skapa likvärdiga förutsättningar för att ge alla områden – såväl landsbygdsdistrikt som tätortsmiljöer – samma chanser inför framtiden. Den strategi som använts har i stort sett gått ut på att via kortsiktiga statliga bidrag försöka kompensera för de klyftor som marknadskrafterna skapat.

Vänsterpartiet vill bidra till att ta till vara den kreativitet och folkliga handlingskraft som finns i hela landet. Jag och Vänsterpartiet vill också demokratisera den regionala utvecklings- och landsbygdspolitiken. Det handlar om makt och fördelning av resurser, men också om att mobilisera utvecklingskraften överallt i landet. Möjligheterna för människor på landsbygden bör tas till vara genom en politik som gör det möjligt för dem att bo kvar och utveckla sina bygder.

Staten måste emellertid ta sitt fulla ansvar för landsbygdens utveckling. Regionernas framtid beror i hög grad på vilka insatser staten beslutar om på flera olika politikområden. Ansvar för landsbygds- och regionalpolitiken ligger i dag på flera departement. Detta är olyckligt. Jag menar, i likhet med vad som förordas i motion 2012/13:N272 (V), att en bättre samordning av alla politikområden som rör landsbygdens utveckling är helt nödvändig. En sådan förändring är angelägen för att synliggöra konsekvenserna av de förslag till beslut som regeringen lägger fram. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att förbättra samordningen av alla landsbygds- och regionalpolitiska frågor i Regeringskansliet.

Med det anförda tillstyrker jag motion 2012/13:N272 (V) i berörd del. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

3. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 – motiveringen (MP)

av Jonas Eriksson (MP).

Ställningstagande

Inledningsvis vill jag framhålla vikten av att regionalpolitiken präglas av en hög ambitionsnivå när det gäller utvecklingen i gles- och landsbygd. Jag och Miljöpartiet kan inte acceptera att regionalpolitiken reduceras till en politik utan ambitioner för gles- och landsbygd. Regionalpolitiken

måste i stället bli ett kraftfullt verktyg för en rättvis utveckling i hela landet. En förutsättning för utveckling och lika möjligheter för alla är att skapa växtkraft i hela Sverige. De olika regionerna ska få möjlighet att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar. Jag och Miljöpartiet vill arbeta för en värdeburen och långsiktigt ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling. Detta innebär exempelvis väl fungerande lokala arbetsmarknadsregioner och en god servicenivå i alla delar av landet.

För att stärka utvecklingen på landsbygden krävs det en tydlig strategi och konkreta åtgärder. En sådan strategi måste innehålla åtgärder som förbättrat stöd till näringslivsutveckling, stöd till småföretag och företag som drivs i social och kooperativ form, förbättrad tillgång till offentlig och kommersiell service och riskkapital samt investeringar i kommunikationer och infrastruktur.

Miljöpartiet företräder det lokala engagemanget och uppmuntrar olika former av lokal ekonomi. På detta område finns likheter med den inriktning mot utvecklingskraft i alla delar av landet och fokus på stärkt lokal och regional konkurrenskraft som utgör regeringens politik. Jag och Miljöpartiet delar dessa ambitioner, men önskar föra in ett perspektiv i den regionala tillväxten med betoning på en grön omställning till en hållbar ekonomi. Jag ser inte ett motsatsförhållande mellan utvecklingen i storstäder och på landsbygden. Gröna städer och en levande landsbygd går hand i hand och bygger på att vi ser människors vilja och förmåga att utveckla de förutsättningar som finns nära.

Ett exempel på grön omställning till en hållbar ekonomi är, som nämnts, den sociala ekonomin, som får människor att samarbeta utan vinstsyfte i t.ex. kooperativ och föreningar för nyttiga eller roliga ändamål. Oftast sker detta i grannskapsmiljö genom ideell, frivillig och demokratisk samverkan i stället för i form av renodlat företagande eller renodlad offentlig skattefinansierad verksamhet. Jag anser att byautvecklingsrörelsen har varit avgörande för service och nytänkande på många orter. Gemenskapsföretag och s.k. bolagsbolag, sparkassor, vårdkooperativ, bygdebolag, föräldrakooperativ och, inte minst, kyrkor och idrottsföreningar är betydelsefulla för utvecklingen på landsbygden.

Eftersom de motioner som behandlas i detta avsnitt har en annan inriktning än den som jag förordar föreslår jag att riksdagen avslår samtliga här aktuella motioner i berörda delar.

4. EU:s strukturfonder, punkt 2 (S)

av Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S) och Karin Åström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 6 och avslår motion

2012/13:N239 av Lars-Axel Nordell (KD).

Ställningstagande

Vi ser positivt på den stegvisa utvecklingen mot ett regionernas Europa. Den princip som säger att alla beslut inom EU ska fattas så nära medborgarna som möjligt innebär att det är helt avgörande med en levande och effektiv demokrati på regional och lokal nivå. Man kan uttrycka det så att det är först i direktkontakt med verkligheten som EU-politiken får reell betydelse.

Vi ser även positivt på att regionalstödet i allmänhet och strukturfonderna i synnerhet i dag utgör en stor del av EU:s budget. Regionalstödet bidrar dels till att stimulera utvecklingen i ekonomiskt och socialt utsatta regioner, dels skapar det möjligheter att även i mer välbärgade regioner genomföra viktiga och nyskapande projekt som inte hade fått plats i de vanliga nationella programmen.

Vi menar att Sverige aktivt måste arbeta för strategier som tar hänsyn till svenska regionalpolitiska intressen när det gäller utformningen av framtida EU-program för regional tillväxt. Som påpekas i motion 2012/13: N364 (S) bör regeringen uppmanas att verka för att strukturfonderna används till projekt som stimulerar ekonomisk återhämtning och omställningen mot ett mer kunskapsbaserat samhälle.

Med det anförda tillstyrker vi motion 2012/13:N364 (S) i berörd del. Motion 2012/13:N239 (KD) avstyrks.

5. EU:s strukturfonder, punkt 2 – motiveringen (MP, V)

av Jonas Eriksson (MP) och Kent Persson (V).

Ställningstagande

När det gäller EU:s strukturfonder anser vi att det är av vikt att särskilt beakta att den förda politiken inte motverkar uppställda miljö- och klimatmål. De investeringar som görs med strukturfondsmedel bör vara del i en grön omställning. Vi ser ett mycket stort behov av att ställa om Sveriges

ekonomi i en mer hållbar riktning. För att ekonomin ska vara långsiktigt hållbar måste konsumtionen, produktionen, infrastrukturen, bostäderna och energiförsörjningen ställas om så att utsläppen av växthusgaser minskar, energiproduktionen sker på ett hållbart sätt, resursslöseriet minskar och den biologiska mångfalden och ekosystemen kan bevaras. Det bör noteras att en sådan utveckling även bidrar till social utveckling, att ekonomin kan effektiviseras genom minskad resursanvändning, att nya jobb kan skapas och att Sverige därmed kan utvecklas.

Många små och medelstora industri- och tjänsteföretag ligger långt framme vad det gäller att utveckla nya tekniker, tjänster och produkter för det hållbara samhället. Stöd till entreprenörskap på regional och lokal nivå kan bidra till en grön omställning i hela landet.

I EU:s strukturfondsprogram finns betydande resurser tillgängliga för olika insatser med bäring på regional utveckling och tillväxt. I utvärderingar har det konstaterats att programmen har en del kortsiktiga positiva sysselsättningseffekter, men samtidigt saknas det emellertid belägg för att insatserna skulle påverka den långsiktiga tillväxten i regioner och företag. Vi finner detta bekymrande.

Vi menar att Sverige måste få bättre utväxling av de resurser som kanaliseras via EU-programmen. Det är rimligt att förvänta sig att kortsiktiga resultat också får långsiktiga effekter. De projekt som bedrivs inom ramen för programmen måste i större utsträckning än i dag syfta till att varaktigt påverka de grundläggande förutsättningarna för långsiktig ekologisk, social och ekonomisk utveckling. Med andra ord bör insatserna, enligt vår uppfattning, i större utsträckning ha karaktären av investeringar.

Vi ser inget skäl för riksdagen att tillmötesgå de här aktuella förslagen i motionerna 2012/13:N364 (S) och 2012/13:N239 (KD). De avstyrks följaktligen.

6. Organisering och lokalisering av myndigheter, punkt 3 (S, V)

av Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Karin Åström (S) och Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:N245 av Jasenko Omanovic (S) och 2012/13:N273 av Fredrik Lundh Sammeli (S) samt avslår motionerna 2012/13:N228 av Lena Asplund (M) och

2012/13:N312 av Annelie Enochson (KD).

Ställningstagande

Statlig verksamhet spelar en mycket viktig roll på många platser i vårt land. Det handlar om att kunna erbjuda offentlig service på likvärdiga villkor oavsett om man bor i en stad eller på landsbygden. Därutöver fungerar statliga aktörer ofta som mycket viktiga arbetsgivare i områden där utbudet av arbetstillfällen är begränsat. Dessutom utgör statliga myndigheter kundunderlag för lokala och regionala företag.

Mot denna bakgrund ser vi det som bekymmersamt att en rad omorganisationer inom den statliga förvaltningen har lett till att statlig verksamhet har försvunnit från mindre orter och lett till koncentrationer i stora regionala centrum. Vi instämmer i vad som sägs i motion 2012/13:N245 (S) om att regionalpolitiska aspekter borde beaktas på ett bättre sätt vid omorganisationer av den statliga förvaltningen. Kraven kan skärpas genom att – så som anförs i motion 2012/13:N273 (S) – det regionalpolitiska perspektivet ges större tyngd i de regleringsbrev och ägardirektiv som regeringen ansvarar för. Vi anser att det bör införas en tydlig markering i regleringsbrev och direktiv till statliga bolag och myndigheter om det regionalpolitiska ansvaret och vikten av att alla medverkar till att de regionalpolitiska målen uppnås vad gäller myndigheter och verk.

När nya myndigheter startas bör lokaliseringsfrågan alltid prövas från ett regionalpolitiskt perspektiv, och alla tendenser till s.k. återlokalisering måste motarbetas. Vi anser också att det kan finnas skäl att ta fram en plan för utlokalisering av statliga verk och myndigheter från Stockholm.

De bägge här omnämnda motionerna tillstyrks. Övriga motioner i avsnittet avstyrks.

7. Organisering och lokalisering av myndigheter, punkt 3 (SD) av Lars Isovaara (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:N273 av Fredrik Lundh Sammeli (S) och avslår motionerna 2012/13:N228 av Lena Asplund (M), 2012/13:N245 av Jasenko Omanovic (S) och 2012/13:N312 av Annelie Enochson (KD).

Ställningstagande

Enligt min mening är storstadscentreringen alldeles för stor när det gäller frågor om lokalisering av statlig verksamhet. När sådan verksamhet har rationaliserats och omorganiserats har det i alltför stor omfattning inneburit att den har försvunnit från mindre orter. Det innebär i sin tur att den samhällsservice som är viktig för den enskilda individen och i hög grad för företagare blir mycket svårtillgänglig. Statlig verksamhet finns redan till största delen i de s.k. tillväxtregionerna, vilket bidrar till att öka den regionala obalansen. Det är med dagens teknik fullt möjligt att utlokalisera en stor del av den statliga verksamheten till orter i glesbygden. Jag anser att modernare lösningar skulle göra det möjligt för inlands- och glesbygdskommunerna att behålla viktiga arbetsplatser och därmed ge reella förutsättningar för utveckling och tillväxt.

Även när det gäller statliga affärsdrivande verk borde en stor del av den administrativa verksamheten förläggas till de regioner där verksamheten har sitt huvudsakliga ursprung. Enligt min uppfattning bör det regionalpolitiska ansvaret tydligt markeras i regleringsbrev och direktiv. Vikten av att alla medverkar till att de regionalpolitiska målen uppnås vad gäller statliga myndigheter och verk bör särskilt understrykas. När nya myndigheter ska startas är det också mycket angeläget att lokaliseringsfrågan alltid prövas från ett regionalpolitiskt perspektiv. Jag anser även att det är hög tid att ta initiativ till en plan för utlokalisering av statliga verk och myndigheter från Stockholm.

Sammantaget innebär detta att jag tillstyrker motion 2012/13:N273 (S). Övriga motioner i avsnittet avstyrks.

8. Kommersiell och offentlig service på landsbygden, punkt 4 (S)

av Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S) och Karin Åström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:N357 av Carin Runeson m.fl. (S),

2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 4 och

2012/13:N370 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) samt

avslår motionerna

2012/13:MJ270 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2012/13:N252 av Jan R Andersson och Sten Bergheden (båda M) yrkandena 1, 4 och 5,

2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 5 och
2012/13:N379 av Per Åsling (C).

Ställningstagande

Vi instämmer i vad som sägs i motion 2012/13:N364 (S) om den utmaning som tillgängligheten till offentliga och privata tjänster utgör på gles- och landsbygden. Allt fler landsbygdsbor får längre till dagligvarubutiker, drivmedelsstationer och olika former av kommersiell service. Medborgarnas tillgång till fungerande samhällsinstitutioner är emellertid en förutsättning för trygghet och ekonomisk utveckling. Marknadslösningar eller rationaliseringsåtgärder får inte ersätta medborgarnas rätt till en tillgänglig samhällsservice. Enligt vår uppfattning är det oansvarigt av regeringen att inte göra mer för att stoppa den negativa utvecklingen på serviceområdet i landets mer glesbefolkade områden.

Vi står också bakom de synpunkter som framförs i motionerna 2012/13:N357 (S) och 2012/13:N370 (S) avseende statliga myndigheters ansvar för att tillhandahålla en god och likvärdig service i de glest befolkade delarna av landet.

De ovannämnda motionerna tillstyrks i här aktuella delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

9. Kommersiell och offentlig service på landsbygden, punkt 4 (V)

av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 5 och
avslår motionerna
2012/13:MJ270 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,
2012/13:N252 av Jan R Andersson och Sten Bergheden (båda M) yrkandena 1, 4 och 5,
2012/13:N357 av Carin Runeson m.fl. (S),
2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 4,
2012/13:N370 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) och
2012/13:N379 av Per Åsling (C).

Ställningstagande

Jag instämmer i vad som sägs i motion 2012/13:N272 (V) om behovet av att stärka den lokala kommersiella servicen på landsbygden. Lanthandeln har en nyckelfunktion för bygdernas attraktivitet och utveckling. Som

anförs i motionen ger de stora grossistfirmorna emellertid lanthandlarna så dåliga förutsättningar att dessa inte kan konkurrera med andra handlare på likvärdiga villkor. Jag och Vänsterpartiet menar att regeringen bör ta initiativ till åtgärder som säkerställer att även den småskaliga handeln med dagligvaror ges rimliga marknadsmässiga villkor.

De mackar som finns kvar på landsbygden står inför liknande problem som lanthandeln. De stora bensinbolagen inskränker sin service och ställer allt hårdare krav på att de mackar de samarbetar med hanterar större volymer bensin. På landsbygden där kollektivtrafiken är begränsad behövs bilen för att människor ska kunna resa till arbete och fritidsaktiviteter, och det måste finnas möjligheter att tanka drivmedel inom rimliga avstånd. Enligt min uppfattning bör regeringen skyndsamt återkomma med förslag som säkerställer den kommersiella servicen för landsbygdsbefolkningen.

Med det anförda tillstyrks motion 2012/13:N272 (V) i berörd del. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

10. Kommersiell och offentlig service på landsbygden, punkt 4 – motiveringen (MP)

av Jonas Eriksson (MP).

Ställningstagande

I Sverige, liksom i övriga världen, pågår en urbanisering. Landsbygden töms på folk medan de större städerna växer starkt. Utvecklingen innebär betydande utmaningar såväl i städer som på landsbygden, men här vill jag främst uppmärksamma problemen med det försämrade serviceutbud som möter landsbygdsbefolkningen. Utflyttningen från landsbygden gör att underlaget för service försvinner. Människor lämnas kvar på orter där samhällsansvaret enligt min mening närmast har abdikerat. Jag och Miljöpartiet vill bevara en grundläggande servicenivå i hela Sverige. Även för landsbygden är det av stor vikt att ha tillgång till offentlig service, men i takt med landsbygdens utarmning har allt fler offentliga inrättningar försvunnit. Jag och Miljöpartiet förordar inrättandet av en ny servicestruktur med gemensamma statliga och kommunala servicecentrum och servicepunkter över hela landet för service till medborgare och företag.

På landsbygden är man ofta hänvisad till bilen som transportmedel. När en bensinstation slår igen innebär det att man som landsbygdsbo måste åka längre bort för att få tag i drivmedel. Följden blir bl.a. att växthusgasutsläppen ökar. Jag sympatiserar med de insatser som byalag och föreningar gör för att finna lösningar. Konceptet bymack är ett i sammanhanget möjligt alternativ som behöver uppmuntras och få effektivt stöd. Jag anser också att det bör vara möjligt att få s.k. mackstöd för biogas och att möjligheterna för landsbygdsföretagare att få mikrokrediter bör utökas.

Eftersom de motioner som behandlas i detta avsnitt har en annan inriktning än den som jag och Miljöpartiet förespråkar förordar jag att riksdagen avslår samtliga här aktuella motionsyrkanden.

11. Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser, punkt 5 (V)

av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 12 och 2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 8 och avslår motionerna

2012/13:N204 av Anders Sellström (KD),

2012/13:N229 av Lena Asplund och Ulf Berg (båda M),

2012/13:N263 av Christer Engelhardt (S),

2012/13:N290 av Ulf Berg (M),

2012/13:N360 av Isak From m.fl. (S),

2012/13:N381 av Tina Ehn m.fl. (MP) och

2012/13:N388 av Saila Quicklund och Eva Lohman (båda M).

Ställningstagande

En återföring av avkastningen från stora statliga bolag som LKAB, Vattenfall och Sveaskog till de kraft- och naturresursproducerande kommunerna, ofta i Norrland, är en rimligare kompensation än de förhållandevis marginella regionala tillväxtmedlen. Jag och Vänsterpartiet vill uppmanera lokalt engagemang och lokalt ägande. Ett sätt att åstadkomma detta är genom att skapa lokalt utvecklingskapital. I linje med vad som anförs i motionerna 2012/13:N272 (V) och 2012/13:N300 (V) vill jag därför att möjligheterna att återföra pengar till de kommuner och bygder som har vattenkraft, vindkraft och gruvor inom sina kommungränser ses över. Vad avser vattenkraft finns en s.k. bygdepeng som utgår till vattenkraftskommuner. Denna bygdepeng har använts till upprustning av lokaler och liknande. När det gäller vindkraft har olika kommuner framfört krav på en bygdepeng, men utan någon lagreglering. Jag föreslår att bygdepengen för vindkraft lagregleras för att inte de bäst förhandlande kommunerna ska få de högsta ersättningarna. Detta skulle göra det svårare för oseriösa aktörer att verka och öppnar inte för en diskussion om otillbörlig påverkan. Riksdagen bör uppmana regeringen att återkomma med förslag enligt ovan.

De bägge här omnämnda motionerna tillstyrks i aktuella delar. Övriga här aktuella motioner avstyrks.

12. Fördelning av regionala medel, punkt 6 (S, V)

av Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örn-fjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Karin Åström (S) och Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:N250 av Tomas Eneroth och Clas-Göran Carlsson (båda S) och avslår motionerna

2012/13:N271 av Anders Ahlgren och Göran Lindell (båda C) och

2012/13:N279 av Olle Thorell (S).

Ställningstagande

De medel som anslås åt regionala tillväxtåtgärder utgörs dels av medel som staten (regeringen och Tillväxtverket) förfogar över, dels av medel som fördelas till länsstyrelser och regionala samverkansorgan. Som påpekas i motion 2012/13:N250 (S) är emellertid de beräknings- och bedömningsgrunder som används för fördelningen till länsstyrelserna och regionerna omöjliga att överblicka för en utomstående. Då fördelningssystemet i dag saknar transparens och inte synes vara helt konsekvent förordar vi en översyn. En sådan översyn bör bl.a. syfta till att systemet framgent ska präglas av transparens vad gäller t.ex. fördelningsnycklar. Härigenom skulle de olika länen och regionerna få samma förutsättningar att arbeta med regional utveckling och samfinansiering.

Med det sagda tillstyrks motion 2012/13:N250 (S). Övriga här aktuella motioner avstyrks.

Särskilda yttranden

1. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (S)

Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S) och Karin Åström (S) anför:

Sverige är ett unikt land. Svenskarna är kunniga, kreativa och öppna för omvärlden. Nu finns en möjlighet att bygga ett framgångsrikt, jämlikt, jämställt och hållbart samhälle. För att nå dit behöver Sverige dock bli betydligt mer framgångsrikt på en central punkt; jobbskapande. Här har Sverige, trots den starka ekonomin, lyckats sämre än jämförbara länder under de senaste åren.

I Socialdemokraternas budgetmotion 2012/13:Fi302 redovisas en politik som på ett sammanhållet sätt kommer att kunna möta de utmaningar som nämns ovan. Sverige har i dag en arbetslöshet som närmar sig 8 procent. Det är lika högt som eller högre än i många jämförbara europeiska länder. Nästa år bedöms arbetslösheten öka ytterligare. Ungdomsarbetslösheten har bitit sig fast på en hög nivå och antalet långtidsarbetslösa har mer än fördubblats under de senaste sex åren. Utanförskapet består således.

Arbetslösheten gör att utrymmet för nya ekonomiska reformer begränsas. Detta är en viktig anledning till att regeringens egna expertmyndigheter anser att utrymmet för ofinansierade reformer för närvarande är mycket begränsat. Vi menar att regeringens politik inte är förenlig med överskotts-målet utan att den snarare hotar stabiliteten i svensk ekonomi – och därmed framtida jobb och välfärd.

Sverige behöver en politik för full sysselsättning samt en ny affärsplan för att skapa jobb och stärka landets konkurrenskraft. Det behövs en ny färdriktning. Vårt mål är att Sverige ska ha en utbildningsnivå i världsklass. Det gäller hela befolkningen. Vi har nu en regering – förmodligen den enda i världen – som sänker utbildningsambitionerna. Resultaten i skolan sjunker. Antalet högskoleplatser minskar. En ny ettårig gymnasieskola planeras, vilket är både kravlöst och ogenomtänkt.

Vi har höga ambitioner för Sveriges unga. I skolan ska eleverna få det stöd de behöver, men också möta höga förväntningar och krav. Vi vill investera så att samtliga elever möter skickliga lärare som kan inspirera och stödja när skolarbetet känns tufft.

På kort tid har flera tunga besked kommit om att FoU-jobb lämnar de svenska storstadsregionerna. Samtidigt har regeringen lagt ned samarbetsprogram, skjutit upp eventuella samarbeten om jobben till valåret och avfärdat näringslivet som ett särintresse. Regeringen verkar inte förstå fördelarna med den svenska samverkansmodellen. Insatser krävs även för ett starkare exportfrämjande.

Det svenska innovationsarbetet bör lyftas upp till högsta politiska nivå och kommer, om Socialdemokraterna vinner valet, att ledas av statsministern. Villkoren för innovationer behöver förbättras och därför prioriterar Socialdemokraterna resurser för strategisk samverkan mellan staten och Sveriges framtidsbranscher. En långsiktig forskningsstrategi kommer att läggas fast. Vi vill här ta tillfället i akt att beklaga att en majoritet i utbildningsutskottet avvisade begäran om att låta ett sammansatt närings- och utbildningsutskott bereda forsknings- och innovationspropositionen. Likaså anser vi det vara förvånande att regeringens innovationsstrategi – när den äntligen presenterades – inte överlämnades till riksdagen för förankring, debatt och beslut.

I dag har många företag svårt att rekrytera personal med rätt kompetens. Det är uppenbart att regeringens ensidiga fokus på att slösa bort miljarder av skattebetalarnas pengar på ineffektiva åtgärder inte har effekt. Vi står därför bakom de förslag som förs fram i Socialdemokraternas budgetmotion om investeringar i mer och bättre utbildning – på alla nivåer, och genom hela yrkeslivet. Rekryteringsgapet måste stängas.

Den generella välfärden är en grundläggande del av den svenska modellen. Ingen tjänar på ökade orättvisor. Därför bygger vår politik på att minska de inkomstklyftor som nu växer, minska de skillnader mellan män och kvinnor som nu ökar, och i stället för ett segregerat Sverige bygga ett sammanhållet samhälle.

Regeringen gör bedömningen att reformutrymmet för 2013 är 23 miljarder kronor. Vi delar inte den bedömningen – utan föreslår ett reformutrymme om 18 miljarder kronor. Därmed skapas en slags konjunkturbuffert i vårt budgetalternativ. Vi följer utvecklingen på arbetsmarknaden nära och står beredda att nyttja denna buffert för att stimulera efterfrågan och för att värna sysselsättningen i välfärden i händelse av en oväntad och kraftig framtida nedgång.

Riksdagen har genom sitt beslut den 21 november 2012 (bet. 2012/13:FiU1) fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i statens budget och gör en annan beräkning av statens inkomster 2013 än vad som skulle bli fallet med det förslag som Socialdemokraterna lagt fram i motion 2012/13:Fi302. Därmed gäller att de samlade utgifterna för utgiftsområde 19 Regional tillväxt inte får överstiga ca 3,4 miljarder kronor för 2013. Anslagen inom ramarna kan alltså endast fördelas inom den givna ramen. Socialdemokraternas förslag inom utgiftsområde 19 överstiger ramens nivå och kan således formellt inte tas upp till behandling. Av detta skäl väljer vi att lägga fram ett särskilt yttrande som redovisar vilken inriktning vi vill se på politiken inom utgiftsområde 19.

Sverige behöver en egen regionalpolitik. Som vi har angivit i våra motioner 2012/13:N364 (S) och 2012/13:N384 (S) anser vi att utgiftsområde 19 Regional tillväxt borde tillföras ytterligare 50 miljoner kronor per år för att trygga tillgängligheten till viss grundläggande kommersiell service i gles- och landsbygd. Vi grundar detta förslag på vår uppfattning att det

inte råder något motsatsförhållande mellan storstad och landsbygd. Det är viktigt att utveckla de stora urbana regionerna, och det ska finnas en politik som tar hänsyn till deras speciella problematik. Men den regionala utvecklingspolitiken måste också bygga på insikten att landsbygden har rätt att utvecklas på samma villkor som andra geografiska områden. Just genom landsbygden har Sverige många komparativa fördelar på den internationella marknaden. Tillgången på vattenkraft, matproduktion, skogs- och mineralnäring har gjort att Sverige har kunnat bygga upp en exportekonomi som har stärkt den svenska industrin. Dessa tillgångar är, genom vidareförädlingen, en tillgång i arbetet för fler nya jobb. En levande landsbygd är en förutsättning för att Sverige ska stå sig väl på den globala arenan. Landsbygden står dock inför stora utmaningar rörande tillgängligheten till offentliga och privata tjänster. På många håll i Sverige blir det allt längre till närmaste butik, mack eller serviceställe. På många orter blir det svårare för de små företagen att klara sin vardag och utvecklas. Detta utgör bakgrunden till vårt förslag till ett särskilt stöd om att tillföra 50 miljoner kronor per år till anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder i avsikt att trygga tillgängligheten till viss grundläggande kommersiell service i gles- och landsbygd.

Vår principiella uppfattning om den regionala tillväxtpolitikens inriktning framgår även av de övriga ställningstaganden vi gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet som behandlar den regionala tillväxtpolitikens inriktning.

2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (MP)

Jonas Eriksson (MP) anför:

Sverige står inför stora utmaningar där vi samtidigt måste möta problem med hög arbetslöshet, förändrat klimat och en ekonomiskt orolig omvärld. Miljöpartiet har i partimotionen 2012/13:Fi303 presenterat en ekonomisk politik och ett samlat budgetförslag för 2013 som jag står bakom. Liksom Miljöpartiet anser jag att Sverige behöver satsningar på nya jobb och en ekonomisk politik som gynnar en långsiktigt hållbar grön omställning. Företagens villkor behöver förbättras genom sänkta kostnader för att anställa och minskat krångel med sjuklöneansvar. Unga människors möjligheter att få jobb och utbildning behöver underlättas så att deras chanser på arbetsmarknaden stärks.

Sverige behöver också ökade gröna offentliga investeringar som leder till jobb och stärkt konkurrenskraft för svenska industriföretag. Men det behövs också investeringar som bidrar till omställning mot ett ekologiskt hållbart samhälle där kommande generationer kan leva på vår jord, andas frisk luft och njuta av orörd natur. För att Sveriges ekonomi ska kunna fortsätta att utvecklas och skapa nya jobb behövs även större trygghet på arbetsmarknaden och fungerande socialförsäkringssystem.

Vår omedelbara närhet präglas av stora ekonomiska svårigheter. Krisen i euroområdet kan mycket väl fördjupas under de kommande månaderna med negativa följdverkningar för Sverige och svensk ekonomi. Samtidigt dras vi med mycket hög arbetslöshet bland ungdomar och en mycket hög långtidsarbetslöshet. På längre sikt hotas vår framtid av accelererade klimatförändringar och utarmade ekosystem.

Regeringens ekonomiska politik möter varken de kort- eller långsiktiga utmaningar som tornar upp sig. Regeringens största reform är sänkt bolagskatt. Miljöpartiet menar att det är bra med en konkurrenskraftig bolagskatt men att den stora sänkning som regeringen föreslår hotar överskottsmålet. En sådan politik är inte ansvarsfull. De prognoser med kraftigt sjunkande arbetslöshet som regeringen lutar sig mot förefaller orealistiska.

Den politik regeringen presenterar möter heller inte de långsiktiga utmaningar som Sverige och världen står inför. Med instämmande i vad Miljöpartiet framför menar jag att klimatpolitiken behöver en omstart och att den ekonomiska politiken måste utvecklas. Partiet föreslår bl.a. ett klimatpolitiskt ramverk men också att nya välfärdsindikatorer utvecklas som stöd för den ekonomiska politiken.

En riksdagsmajoritet har genom beslut den 21 november 2012 (bet. 2012/13:FiU1) fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten än vad som skulle bli fallet med Miljöpartiets förslag. För utgiftsområde 19 Regional tillväxt uppgår ramen till ca 3,4 miljarder kronor. Genom detta beslut har riksdagen även avslagit Miljöpartiets förslag till utgiftsramar och därmed förutsättningarna för vårt budgetförslag, som överstiger den av riksdagen beslutade nivån.

Jag anser inte heller att någon eller några delar kan brytas ut ur detta budgetalternativ och behandlas isolerat utan att det måste betraktas som en helhet. Av dessa skäl tar jag inte del i beslutet om anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Jag väljer i stället att i detta särskilda yttrande redogöra för huvuddragen i våra prioriteringar.

En levande lands- och glesbygd förutsätter tillgång till offentlig service. Jag står därför bakom det som sägs i Miljöpartiets kommittémotion 2012/13: N404 om vikten av att bevara en grundläggande servicenivå i hela Sverige. Miljöpartiet lägger vikt vid en levande landsbygd som ger möjligheter för människor att bo även utanför tätbefolkade områden. Hela Sverige ska leva, men på många håll runt om i landet har den allmänna servicenivån monterats ned de senaste åren och allt fler offentliga inrättningar har försvunnit. Man har fått allt längre att transportera sig för att få tillgång till sådant som är en självklarhet i storstaden. För att satsa på att servicekontor ska tillhandahålla bättre offentlig service i hela landet borde anslaget för regionala tillväxtåtgärder (1:1) höjas med 80 miljoner kronor i förhållande till vad regeringen föreslagit.

Miljöpartiets principiella uppfattning om den regionala tillväxtpolitikens inriktning framgår även av de övriga ställningstaganden som jag har gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet som behandlar den regionala tillväxtpolitikens inriktning.

3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (SD)

Lars Isovaara (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiets övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Liksom Sverigedemokraterna förordar jag ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle eftersträvas där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet. Sverigedemokraterna står fritt från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är vi öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier.

I budgetmotionen 2012/13:Fi219 (SD) stakar Sverigedemokraterna ut sina viktigaste visioner för de kommande åren. Där framgår att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Rent statsfinansiellt är Sveriges ekonomiska utgångsläge relativt gott. Däremot biter sig arbetslösheten alltför fast vid oroväckande höga nivåer. Min och Sverigedemokraternas avsikt är att skapa förutsättningar för Sveriges befintliga arbetskraft att möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. Vi ser till skillnad från regeringen inte något egenvärde i att bedriva en överdriven utbudspolitik när det gäller lågutbildad eller okvalificerad arbetskraft.

Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarna överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak samt krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

Riksdagen har dessvärre i det första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetförslag för 2013 (bet. 2012/13:FiU1). Det innebär bl.a. att de samlade utgifterna för utgiftsområde 19 Regional tillväxt för budgetåret 2013 inte får överstiga ramen om ca 3,4 miljarder kronor

under riksdagens fortsatta behandling. Då riksdagen på detta sätt valt att ge budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskat, avstår jag från att delta i utskottets beslut under punkt 8 om anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. I stället väljer jag här att i ett särskilt yttrande redogöra för huvuddragen i Sverigedemokraternas prioriteringar inom detta utgiftsområde.

Sverigedemokraterna har föreslagit en ökning av de regionala anslagen i syfte att kompensera företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor. Genom denna kompensation stimuleras även en höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Jag anser, i överensstämmelse med vad som föreslagits i kommittémotion 2012/13:N343 (SD), att ytterligare 10 miljoner kronor borde avsättas för anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1) och ytterligare 20 miljoner kronor för anslaget Transportbidrag (1:2).

Min principiella uppfattning om den regionala tillväxtpolitikens inriktning framgår även av de övriga ställningstaganden jag gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet som behandlar den regionala tillväxtpolitikens inriktning.

4. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (V)

Kent Persson (V) anför:

Vänsterpartiet har i sin budgetmotion 2012/13:Fi250 presenterat en politik som är ett helhetsalternativ till regeringens budgetproposition. När partiets förslag till budgetram nu har fallit väljer jag att i detta särskilda yttrande redovisa den politik jag anser att Sverige behöver för en bättre framtid.

För mig och Vänsterpartiet är full sysselsättning det överordnade målet för den ekonomiska politiken. Partiet presenterar förslag som skapar fler jobb, som utjämnar inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och som ökar den ekonomiska jämlikheten.

Vänsterpartiet föreslår stora och nödvändiga samhällsnyttiga investeringar som skapar jobb. Jag och partiet vill investera i gröna jobb för miljön och klimatet, bl.a. genom en storsatsning på förnybar energi. Vi vill se ett ökat bostadsbyggande och föreslår ett långsiktigt investeringsstöd för byggande av hyresrätter med rimliga hyror och som bidrar till energiomställningen. För att knäcka bostadsbristen behöver det årligen byggas ca 20 000 nya hyresrätter. Denna nivå kommer att kunna nås efter fem år med det investeringsstöd som Vänsterpartiet föreslår. Det behövs också en omfattande upprustningssatsning riktad till miljonprogrammet. Tillgängligheten ska förbättras genom ett särskilt investeringsstöd. Genom satsningar på kraftigt ökad järnvägskapacitet kan förseningarna minskas på allvar för både människor och gods. Satsningarna skapar också nya jobb. Detsamma gäller Vänsterpartiets förslag för att öka det kollektiva resandet.

Kvaliteten i vård, skola och omsorg måste förbättras. Jag sluter upp bakom Vänsterpartiets storsatsning på äldreomsorgen, bl.a. genom fler anställda och mer utbildning. Statsbidragen till kommunerna ska värdesäkras, både för att garantera välfärdens kvalitet och för att skapa fler arbets-tillfällen. Vidare föreslås en gymnasiegaranti som innebär att alla ska ha rätt till gymnasieutbildning innan de fyller 25 år. Vänsterpartiet satsar också på ett generationsväxlingsprogram på arbetsmarknaden med 25 000 jobb- och utbildningsplatser. Ett särskilt statsbidrag ska öka lärartätheten i grundskolan, och partiet föreslår en extra förstärkning av resurserna till skolor med särskilt stora behov. De som arbetar kvällar, nätter och helger ska ha rätt till den skattefinansierade barnomsorgen; därför satsas medel för att skapa 15 000 platser inom barnomsorgen på obekvämt arbetstid. En stimulans till kommunerna föreslås också så att barn till arbetslösa och föräldralediga ska få rätt till 30 timmars förskola. Sjukförsäkringen förbättras, bl.a. genom slopad tidsbegränsning och möjligheter att återförsäkra de som har utförsäkrats till följd av regeringens försämringar. En individualiserad föräldraförsäkring föreslås också liksom ett höjt och värdesäkrat underhållsstöd. En höjning av studiemedlen ingår också i Vänsterpartiets förslag.

För mig och Vänsterpartiet är utbildning centralt, och därför gör vi omfattande satsningar på utbildningsplatser i komvux, högskolor, yrkesutbildningar m.m. Vänsterpartiet satsar också på arbetsmarknadsåtgärder för att rusta människor för ett hållbart arbetsliv med plats för fler. Därför föreslås bl.a. en stärkt arbetslöshetsförsäkring. Programmet fas 3 avskaffas och ersätts med subventionerade jobb med avtalsenlig lön samt med utbildningsplatser. Vidare satsas på förbättrad tillgänglighet på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning och ett förstärkt arbetsmiljöarbete.

I kontrast till dessa reformer står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik som minskar möjligheterna att satsa på en bättre och utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av de ekonomiska resurserna. Målsättningen för Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än i dag. Jag och Vänsterpartiet förordar införandet av skattesystem som bygger på principen skatt efter bärkraft och likformighet.

Dessvärre har riksdagen i det första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetförslag för 2013 (bet. 2013/13:FiU1). Det innebär bl.a. att de samlade utgifterna för utgiftsområde 19 Regional tillväxt för budgetåret 2013 inte får överstiga ramen om ca 3,4 miljarder kronor under riksdagens fortsatta behandling. Vänsterpartiets budgetalternativ bör dock ses som ett sammanhållet paket där någon eller några av delarna inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Av detta skäl avstår jag från att delta i utskottets beslut om anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. I stället väljer jag här att i ett särskilt yttrande redogöra för huvuddragen i Vänsterpartiets prioriteringar inom detta utgiftsområde.

Vänsterpartiets förslag i partimotionen 2012/13:N340 innebär en ökning av anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1) med 50 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för 2013. Vänsterpartiet vill därigenom stärka den lokala kommersiella servicen på landsbygden. Jag konstaterar att lanthandeln har en nyckelfunktion för bygdernas attraktivitet och utveckling. I dag ger de stora grossisterna emellertid så dåliga villkor till lanthandlarna att dessa inte kan konkurrera på likvärdiga villkor. Jag anser att grossisterna borde ta ett större ansvar för att medborgare ska kunna få tillgång till rimlig service med dagligvaror även på mindre orter.

De mackar som finns kvar på landsbygden står inför liknande problem som lanthandeln. Jag syftar här på att de stora bensinbolagen inskränker sin service och ställer allt hårdare krav på att de mackar de samarbetar med ska ha avsättning för stora volymer bensin. Ett positivt exempel utgörs av Norge, där man genom flexibilitet och påhittighet lyckats hejda utvecklingen mot färre mackar i många landsbygdsdistrikt. På landsbygden, där kollektivtrafiken är begränsad, behövs bilen för att människor ska kunna resa till arbete och fritidsaktiviteter. Min slutsats är att det måste finnas möjligheter att tanka drivmedel inom rimliga avstånd. Det är mot bakgrund av ovanstående beskrivning Vänsterpartiet har föreslagit 50 miljoner kronor till ett mackstöd och till ett stöd för utveckling av lanthandeln.

Min principiella uppfattning om den regionala tillväxtpolitikens inriktning framgår även av de övriga ställningstaganden jag gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet som behandlar den regionala tillväxtpolitikens inriktning.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:1 Budgetpropositionen för 2013 utgiftsområde 19:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 500 000 000 kronor 2014–2020 (avsnitt 2.7.1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 589 200 000 kronor 2014–2016 (avsnitt 2.7.3).
3. Riksdagen anvisar för 2013 anslagen under utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt uppställning i avsnitt 1 i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:MJ270 av Sten Bergheden (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att koordinera olika sorters stöd till landsbygdsföretag.

2012/13:N204 av Anders Sellström (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av möjligheterna till återföring av medel från vatten- och vindkraft.

2012/13:N209 av Roger Haddad (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett Kinainstitut i Västerås.

2012/13:N228 av Lena Asplund (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över var statliga myndigheter och bolag lokaliseras.

2012/13:N229 av Lena Asplund och Ulf Berg (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar i fråga om koncessionsavgifter och koncessionskraft.

2012/13:N239 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inför den kommande perioden av EU:s strukturfondsprogram (2014–2020) även inkluderar näringslivet i strukturfondsprojektet.

2012/13:N245 av Jasenko Omanovic (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regionala hänsyn vid omorganisation av statlig verksamhet.

2012/13:N250 av Tomas Eneroth och Clas-Göran Carlsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det regionala utvecklingsanslaget 1:1 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

2012/13:N252 av Jan R Andersson och Sten Bergheden (båda M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minskade administrativa kostnader för serviceföretag på landsbygden.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kringkostnader för tillsynsverksamhet för mindre servicenäringsar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur information om och koordinering av landsbygdsstöd till kommersiell service på landsbygden kan förbättras.

2012/13:N263 av Christer Engelhardt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fonder för ersättningsjobb vid uttag av naturresurs.

2012/13:N264 av Christer Engelhardt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Gotlands utveckling.

2012/13:N265 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram en statlig aktiv regional utvecklingsstrategi.

2012/13:N266 av Tomas Eneroth och Clas-Göran Carlsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Glasriket.

2012/13:N271 av Anders Ahlgren och Göran Lindell (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att resurser för tjänster som i dag finns på länsstyrelserna för att genomföra den regionala utvecklingspolitiken inklusive hanteringen av regionala projektmedel och företagsstöd förs över till de kommunala samverkansorganen.

2012/13:N272 av Kent Persson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samordna alla landsbygds- och regionalpolitiska frågor i Regeringskansliet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag som säkerställer kommersiell service för landsbygdsbefolkningen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om återbäring till de kraftproducerande kommunerna.

2012/13:N273 av Fredrik Lundh Sammeli (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten för en plan för utlokalisering av statliga verk och myndigheter från Stockholm samt nyetablering av statliga verk och myndigheter i olika delar av landet.

2012/13:N279 av Olle Thorell (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över och förenkla normerna för lokala och regionala utvecklingsmedel.

2012/13:N283 av Anders Andersson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka förutsättningarna för att arbeta och bo på landsbygden och därigenom skapa utveckling i hela landet.

2012/13:N290 av Ulf Berg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av hur landsbygdskommunerna i Sverige kan få kompensation eller del av det värde som gruvnäringen m.fl. i samband med brytning har för effekter för boende och för miljön.

2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. (V):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bygdepeng.

2012/13:N311 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förnybar vindkraft, solenergi, bioenergi och nya jobb i Örebro län.

2012/13:N312 av Annelie Enochson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att beakta Göteborg för lokalisering av myndigheter.

2012/13:N315 av Billy Gustafsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att formulera en nationell strategi för en levande landsbygd och skärgård.

2012/13:N323 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Östergötland bör utses till försökslän för att utveckla de arbetsintegrerande sociala företagen och främja framväxten av nya företag.

2012/13:N337 av Åsa Torstensson och Annika Qarlsson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den statliga innovationspolitiken bör utformas så att regionala innovationsmiljöer stärks.

2012/13:N340 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anslagen för 2013 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2012/13:N343 av Lars Isovaara m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2013 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2012/13:N350 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av insatser för att stärka Västsveriges framtida tillväxt och utveckling.

2012/13:N357 av Carin Runeson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samhällsservice.

2012/13:N360 av Isak From m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av återinvestering av jobbskapande kapital i de naturresursdränerade regioner där det produceras skog, malm och energi.

2012/13:N364 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen för regional tillväxt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regionalpolitikens betydelse i utformningen av strategiska politiska beslut.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett särskilt stöd om 50 miljoner kronor per år för att trygga tillgängligheten till viss grundläggande kommersiell service i gles- och landsbygd.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att medborgarna har tillgång till en fungerande samhällsservice.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av en strategi för både urban tillväxt och landsbygdsutveckling.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av strategier som tar hänsyn till svenska regionalpolitiska intressen i utformningen av framtida EU-program för regional tillväxt.

2012/13:N370 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samhällsservice.

2012/13:N371 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en urban tillväxtpolitik.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen på jobbfrämjande insatser för en växande Stockholmsregion.

2012/13:N372 av Jan-Olof Larsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av satsningar inom forskning och utveckling av verksamhet som är havsanknuten.

2012/13:N373 av Gunnar Andrén och Anna Steele (båda FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Södertäljes näringspolitiska förutsättningar och särskilda potentialer.

2012/13:N377 av Mattias Jonsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förutsättningarna för ett livskraftigt näringsliv i Västsverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Västsverige som tillväxtregion.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fordonsindustrin i Västsverige som en motor för tillväxten i Sverige.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om småföretagen i Västsverige.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om energiomställning för att skapa nya gröna jobb i Västsverige.

2012/13:N378 av Catharina Bråkenhielm m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljö- och energiomställning i Västsverige.

2012/13:N379 av Per Åsling (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av förutsättningarna för att inrätta en servicegaranti i hela landet som en lägsta nivå – ett golv – som ger varje medborgare i Sverige en fungerande grundläggande service på ett rimligt avstånd.

2012/13:N381 av Tina Ehn m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur en ökad del av de värden som vattenkraften skapar, oavsett ägare till fallrätten och kraftverket, kan omfördelas till att medverka i utvecklingen av de kommuner och regioner där produktionen sker.

2012/13:N384 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen för 2013 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt tabell 1 i motionen.

2012/13:N388 av Saila Quicklund och Eva Lohman (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om återföring av medel från vattenkraftsproduktionen till de kommuner och regioner där produktionen sker.

2012/13:N396 av Peter Johnsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fordonsindustrin i Västsverige som en motor för tillväxten i Sverige.

2012/13:N404 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt uppställningen i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionspartiernas förslag

Förslag till anslag för 2013 inom utgiftsområde 19
Regional tillväxt*Tusental kronor*

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
			S	MP	SD	V
1:1	Regionala tillväxtåtgärder	1 541 837	+50 000	+80 000	+10 000	+50 000
1:2	Transportbidrag	448 864			+20 000	
1:3	Europeiska regionala utvecklings- fonden perioden 2007–2013	1 400 000				
Summa för utgiftsområdet		3 390 701	+50 000	+80 000	+30 000	+50 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Utskottets förslag till anslag för 2013 inom
utgiftsområde 19 Regional tillväxt*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1:1 Regionala tillväxtåtgärder	±0	1 541 837
1:2 Transportbidrag	±0	448 864
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	±0	1 400 000
Summa för utgiftsområdet	±0	3 390 701

BILAGA 4

Motionsyrkanden rörande utvecklingen i län och regioner

Motionsyrkanden rörande utvecklingen i län och regioner

Län eller region	Motion	Önskade åtgärder
Västerås	2012/13:N209 (FP)	<p>Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett Kinainstitut i Västerås.</p> <p>Regeringen bör ta initiativ till att i samverkan med bland annat lärosäten och företag skapa ett Kinainstitut för att ytterligare se hur samarbetet kan förbättras, inte minst inom områden som företagskontakter och forskning, men också språk. Institutet kan med fördel förläggas till Västerås, som har goda kontakter med flera kinesiska regioner och företag. Företag som ABB och Bombardier har också sina svenska huvudkontor i staden.</p>
Gotland	2012/13:N264 (S)	<p>Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Gotlands utveckling.</p> <p>Gotland har goda utvecklingsmöjligheter men det krävs även särskilda insatser för att dessa ska kunna förverkligas. Det är viktigt att Gotland rent regionalpolitiskt ges likvärdiga förutsättningar som övriga landet för att kunna utvecklas på likvärdiga villkor.</p>
Glasriket/Kronoberg och Kalmar	2012/13:N266 (S)	<p>Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Glasriket. För Småland är Glasriket ett ovärderligt inslag i Kronobergs och Kalmar läns kultur, både som arbetsgivare, kulturinslag och för turismen. Det är angeläget att regeringen agerar för att rädda svensk glastradition innan det är för sent.</p>
Örebro län	2012/13:N311 (S)	<p>1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förnybar vind, sol, bioenergi och nya jobb i Örebro län.</p>

Län eller region	Motion	Önskade åtgärder
Östergötland	2012/13:N323 (S)	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om att Östergötland bör utses till försökslän för att utveckla de arbetsintegrerande sociala företagen och främja framväxten av nya företag.
Västsvrige	2012/13:N350 (S)	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om behovet av insatser för att stärka Västsveriges framtida tillväxt och utveckling.
Stockholm	2012/13:N371 (S)	1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om behovet av en urban tillväxtpolitik. Stockholmsregionen behöver en urban tillväxtpolitik som gör det möjligt för företag och människor att utvecklas i regionen.
		2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om inriktningen på jobbförämjande insatser för en växande Stockholmsregion. Så kallad innovationsupphandling skulle inte bara kunna generera nya produkter och ekologiskt hållbara systemlösningar för Stockholmsregionen, utan också fler arbetstillfällen.
Bohuslän	2012/13:N372 (S)	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om att se över behovet av satsningar inom forskning och utveckling av verksamhet som är havsanknuten. Bohusläns kust och hav bidrar i dag till många arbetstillfällen både inom turism, fiske, energi och livsmedel. Kusten och havet har en mycket stor outnyttjad potential. En satsning på forskning och utveckling av näringar knutna till havet och kusten skulle ge många tillfällen till jobb i regioner inte minst i Bohuslän, som i dag har svårt att dra till sig verksamheter som drivs året runt.

Län eller region	Motion	Önskade åtgärder
Södertälje	2012/13:N373 (FP)	1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Södertäljes näringspolitiska förutsättningar och särskilda potentialer.
Västsverige	2012/13:N377 (S)	1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förutsättningarna för ett livskraftigt näringsliv i Västsverige. 2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Västsverige som tillväxtregion. 3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fordonsindustrin i Västsverige som en motor för tillväxten i Sverige.
Västsverige	2012/13:N378 (S)	5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om småföretagen i Västsverige. 6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om energiomställning för att skapa nya gröna jobb i Västsverige.
Västsverige	2012/13:N396 (S)	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljö- och energiomställning i Västsverige. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fordonsindustrin i Västsverige som en motor för tillväxten i Sverige.